

PRIJEDLOG

**Z A K O N
O MATERIJALNOJ PODRŠCI PORODICAMA S DJECOM
U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE**

Sarajevo, decembar 2021. godine

ZAKON O MATERIJALNOJ PODRŠCI PORODICAMA S DJECOM U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE

DIO PRVI: OSNOVNE ODREDBE

Član 1. (Predmet Zakona)

(1) Ovim zakonom uređuju se osnove materijalne podrške porodicama s djecom, utvrđuju se osnovna materijalna prava za podršku porodicama s djecom, postupak, uslovi i način ostvarivanja prava, finansiranje materijalne podrške porodicama s djecom, nadzor i druga pitanja od značaja za ostvarivanje materijalne podrške porodicama s djecom u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Federacija).

(2) Izrazi koji se koriste u ovom zakonu, a koji imaju rodno značenje, bez obzira jesu li korišteni u muškom ili ženskom rodu, obuhvataju na jednak način muški i ženski rod.

Član 2. (Pojam materijalne podrške porodicama s djecom)

Materijalna podrška porodicama s djecom, u smislu ovog zakona, podrazumijeva podršku kroz materijalna davanja, a radi pomaganja u podizanju, odgoju i zbrinjavanju djece kao i u njihovom osposobljavanju za samostalan život i rad.

Član 3. (Cilj materijalne podrške porodicama s djecom)

Materijalna podrška porodicama s djecom ima za cilj da se svoj djeci obezbijede približno jednaki materijalni uslovi za zdrav i pravilan psihofizički razvoj u porodici.

Član 4. (Značenje pojedinih izraza u Zakonu)

Pojedini izrazi, u smislu ovog zakona, imaju sljedeće značenje:

- a) Dijete je lice do navršenih 18 godina života.
- b) Dijete s invaliditetom je dijete s fizičkim, mentalnim, intelektualnim ili osjetilnim poteškoćama, odnosno višestrukim poteškoćama koje, u interakciji s različitim barijerama, mogu ometati njegovo puno i efikasno sudjelovanje u društvu na jednakoj osnovi s drugima;
- c) Dijete žrtva porodičnog i drugog nasilja je dijete koje je žrtva fizičkog, psihičkog, emocionalnog ili seksualnog zlostavljanja i kojemu je nanesena fizička, psihička, seksualna ili ekonomska šteta ili patnja kao i prijetnja takvim djelima ili zanemarivanje ili propuštanje činjenja i dužne pažnje koje ozbiljno sputavaju dijete da uživa u svojim pravima i slobodama na principu ravnopravnosti u javnoj ili privatnoj sferi života, kao i dijete pred kojim se događa nasilje u porodici;

- d) Dijete žrtva trgovine ljudima je dijete koje je vrbovano, oteto, prevezeno, skriveno, nasilno transportirano ili prihvaćeno u svrhu eksploatacije čak ako nije upotrijebljeno neko od sredstava prijetnje ili upotrebe sile, prisile, prevare, obmane ili drugog sličnog sredstva bez obzira je li dijete dalo svoj dobrovoljni pristanak za eksploataciju ili ne;
- e) Zakonski zastupnik djeteta u smislu ovoga zakona je roditelj djeteta, odnosno lice koje je, u skladu s odredbama Porodičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine, nadležni organ starateljstva postavio za staratelja djeteta;
- f) Porodica je životna zajednica roditelja i djece, te drugih krvnih srodnika, srodnika po tazbini, usvojlaca i usvojenika i lica iz vanbračne zajednice ako žive u zajedničkom domaćinstvu;
- g) Zajedničko domaćinstvo je ekonomska zajednica jedne ili više porodica u kojoj se zajednički stiču i troše novčana i druga materijalna sredstva, stečena radom i korištenjem zajedničkih materijalnih dobara;
- h) Prihodom se smatraju:
 - 1) prihodi koji su uređeni propisima o porezu na dohodak;
 - 2) starosna, invalidska i porodična penzija;
 - 3) primanja po propisima o boračko-invalidskoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti lica s invaliditetom;
 - 4) naknada za vrijeme trajanja nezaposlenosti;
 - 5) prihodi po osnovu obaveznog izdržavanja;
 - 6) prihodi po osnovu naknada za hraniteljstvo, odnosno starateljstvo;
 - 7) prihodi po osnovu životnog osiguranja i
 - 8) prihodi od nasljedstva.

Član 5. **(Obračun ukupnog mjesečnog prihoda)**

Ukupan mjesečni prihod po članu zajedničkog domaćinstva ostvaren u smislu ovog zakona je prihod članova zajedničkog domaćinstva ostvaren u periodu od tri mjeseca prije podnošenja zahtjeva koji se dijeli s brojem tri i brojem članova domaćinstva.

DIO DRUGI: MATERIJALNA PODRŠKA PORODICAMA S DJECOM

POGLAVLJE I: NAČELA

Član 6. **(Načelo dostupnosti i zabrane diskriminacije)**

(1) Prava iz ovog zakona pripadaju licima koja ispunjavaju propisane uslove bez obzira na razlike u rasi, boji kože, polu, jeziku, političkom i nacionalnom opredjeljenju, socijalnom porijeklu, seksualnoj orijentaciji, rodnom identitetu i polnim karakteristikama, starosti, imovini, mjestu rođenja, mjestu prebivališta/boravišta, prirodi socijalne ugroženosti, invalidnosti ili bilo kojem drugom statusu.

(2) Ustanove socijalne zaštite i drugi organi koji realizuju prava iz ovog zakona obezbjeđuju ravnopravnost u pristupu i korištenju prava iz ovog zakona i u svom radu

sprečavaju svaki oblik diskriminacije, direktne ili indirektna, uznemiravanja i nasilja po bilo kojem osnovu.

Član 7.
(Načelo efikasnosti i održivosti)

Materijalna podrška porodicama s djecom ostvaruje se na način koji obezbjeđuje postizanje najboljih mogućih rezultata u odnosu na raspoloživa finansijska sredstva.

Član 8.
(Načelo javnosti i transparentnosti)

Svi subjekti koji obavljaju djelatnost iz ovog zakona, obezbjeđuju transparentan rad i slobodan pristup informacijama od javnog značaja i drugim informacijama u skladu s važećim propisima o slobodnom pristupu informacijama u Federaciji i propisima o zaštiti ličnih podataka u Bosni i Hercegovini.

POGLAVLJE II: OSNOVNA PRAVA PORODICA S DJECOM

Član 9.
(Ostvarivanje prava)

(1) Prava iz ovog zakona pod uslovima utvrđenim ovim zakonom ostvaruje lice koje je državljanin Bosne i Hercegovine i koje ima prebivalište na teritoriji Federacije.

(2) Izuzetno od stava (1) ovoga člana, stranom državljaninu kojemu je odobren stalni boravak na teritoriji Federacije, pripadaju prava iz ovog zakona pod uslovima utvrđenim ovim zakonom i ukoliko je isto pravo regulisano sporazumom o socijalnom osiguranju između Bosne i Hercegovine i zemlje porijekla odnosno mjesta prebivališta stranog državljanina.

(3) Strani državljanin kao član zajedničkog domaćinstva, u postupku ostvarivanja prava iz ovog zakona, dužan je dokazati da ne ostvaruje po istom osnovu prava u mjestu svog prebivališta, odnosno u zemlji porijekla.

(4) Izuzetno od stava (2) ovoga člana strani državljanin kojemu je priznata međunarodna zaštita u BiH prava iz ovoga zakona ostvaruje u skladu s odredbama Pravilnika o načinu ostvarivanja prava na socijalnu pomoć licima kojima je priznata međunarodna zaštita u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj: 43/17).

(5) Prava iz ovog zakona su lična i ne mogu se prenositi.

Član 10.
(Prava porodica s djecom)

(1) Prava koja, u smislu ovog zakona, ostvaruje porodica s djecom su:

a) Dječji dodatak;

b) Novčana pomoć nezaposlenoj porodilji.

(2) Prava iz stava (1) ovoga člana ostvaruju se pod uslovima, na način i po postupku utvrđenim ovim zakonom.

(3) Kantoni utvrđuju i druga dodatna prava od onih utvrđenih ovim zakonom zavisno od njihovih materijalnih mogućnosti i drugih potreba porodica s djecom.

Član 11. (Osnovica za obračun prava)

Osnovica za utvrđivanje visine naknada iz ovog zakona je prosječna neto plata u Federaciji ostvarena u prethodnoj kalendarskoj godini prema podacima Federalnog zavoda za statistiku.

Odjeljak A: Dječji dodatak

Član 12. (Korisnici prava na dječji dodatak)

Pravo na dječji dodatak, pod uslovima propisanim ovim zakonom, ostvaruje dijete do navršene 18. godine života.

Član 13. (Uslovi za ostvarivanje prava na dječji dodatak)

Dijete iz člana 12. ovog zakona može ostvariti pravo na dječji dodatak ukoliko:

- a) ukupni mjesečni prihodi po članu zajedničkog domaćinstva iz člana 5. ovoga zakona ne prelaze 20% prosječne isplaćene mjesečne neto plate u Federaciji za prethodnu godinu prema podatku Federalnog zavoda za statistiku;
- b) nije smješteno u hraniteljsku porodicu ili ustanovu socijalne zaštite u periodu dužem od 30 dana, a troškovi smještaja se djelimično ili u potpunosti obezbjeđuju iz budžetskih sredstava.

Član 14. (Visina dječjeg dodatka)

(1) Visina dječjeg dodatka iznosi 6% prosječne isplaćene neto plate u Federaciji za prethodnu godinu prema podatku Federalnog zavoda za statistiku.

(2) Korisnik iz člana 12. ima pravo na uvećani dječji dodatak u iznosu od 8% prosječne isplaćene neto plate u Federaciji za prethodnu godinu prema podatku Federalnog zavoda za statistiku ukoliko ispunjava jedan od sljedećih uslova:

- a) da je dijete bez roditeljskog staranja u skladu s propisima iz oblasti socijalne i dječje zaštite;
- b) da je dijete kojemu je nadležna institucija, u skladu s propisima iz oblasti socijalne zaštite, utvrdila invaliditet u procentu od 90% ili 100%;

c) da je dijete oboljelo od neke od bolesti koje se, prema propisima iz oblasti zdravstvene zaštite, svrstavaju u kategoriju bolesti većeg socijalno-medicinskog značaja, zaraznih bolesti, bolesti zavisnosti, sistemskih autoimunih bolesti ili neizlječivih ili teže izlječivih bolesti.

(3) Federalni ministar rada i socijalne politike će utvrditi listu oboljenja iz kategorija bolesti iz tačke c) stava (2) ovoga člana na osnovu kojih će se moći ostvarivati pravo na uvećani dječji dodatak.

(4) Pravo iz stava (2) ovoga člana ima i dijete žrtva svih oblika nasilja, trgovine i radne eksploatacije prema rješenju nadležne pravosudne institucije kojim je taj status utvrđen i to u trajanju do najviše 12 mjeseci od dana pravosnažnosti toga rješenja.

Član 15. (Trajanje prava na dječji dodatak)

(1) Djetetu koje ispunjava uslove iz člana 13. ovog zakona pravo na dječji dodatak priznaje se od dana podnošenja zahtjeva za ostvarivanje prava od strane zakonskog zastupnika djeteta.

(2) Pravo na dječji dodatak traje dok postoje uslovi za ostvarivanje prava, a najduže 12 mjeseci.

(3) Zakonski zastupnik djeteta koje je ostvarilo pravo na dječji dodatak dužan je obnoviti zahtjev za nastavak ostvarivanja prava na dječji dodatak u mjesecu prije isteka prava.

(4) Ukoliko zakonski zastupnik djeteta u roku iz stava (3) ovoga člana ne podnese zahtjev i ne dostavi dokaze o ispunjavanju uslova za nastavak ostvarivanja prava, pravo na dječji dodatak prestaje.

(5) Za dijete kojemu, u skladu s ovim zakonom, prestane pravo na dječji dodatak, isplata će se izvršiti za mjesec u kojemu je pravo prestalo.

Član 16. (Prestanak prava na dječji dodatak)

Pravo na dječji dodatak prestaje:

- a) s navršenih 18 godina;
- b) smrću djeteta;
- c) na lični zahtjev zakonskog zastupnika djeteta;
- d) ukoliko zakonski zastupnik djeteta nije u propisanom roku dostavio dokaze o ispunjavanju uslova za nastavak ostvarivanja prava;
- e) prestankom nekog od uslova utvrđenih članom 13. ovoga zakona.

Odjeljak B: Novčana pomoć nezaposlenoj porodilji

Član 17.

(Korisnici prava na novčanu pomoć nezaposlenoj porodilji)

(1) Pravo na novčanu pomoć nezaposlenoj porodilji, u smislu ovoga zakona, ostvaruje porodilja koja nije u radnom odnosu, a radi porođaja i njege svakog rođenog djeteta pod uslovima propisanim ovim zakonom.

(2) Izuzetno od stava (1) ovoga člana, u slučaju da majka nije živa ili da je spriječena neposredno brinuti o djetetu ili da je napustila dijete, ovo pravo može ostvariti i otac djeteta pod uslovima propisanim ovim zakonom.

Član 18.

(Uslovi za ostvarivanje prava na novčanu pomoć nezaposlenoj porodilji)

Korisnik prava na novčanu pomoć nezaposlenoj porodilji iz člana 17. ovoga zakona može ostvariti pravo na novčanu pomoć pod sljedećim uslovima:

- a) ukoliko je prijavljen na evidenciji nadležne službe za zapošljavanje ili se nalazi na redovnom školovanju, odnosno ukoliko se na evidenciji Porezne uprave ne vodi kao zaposleno lice;
- b) ukoliko mjesečni prihodi po članu zajedničkog domaćinstva iz člana 5. ovoga zakona ne prelaze 20% prosječne isplaćene mjesečne neto plaće u Federaciji za prethodnu godinu prema podatku Federalnog zavoda za statistiku.

Član 19.

(Visina novčane pomoći nezaposlenoj porodilji)

Novčana pomoć nezaposlenoj porodilji isplaćuje se u visini 30% prosječne isplaćene neto plate u Federaciji za prethodnu godinu prema podatku Federalnog zavoda za statistiku.

Član 20.

(Isplata prava na novčanu pomoć nezaposlenoj porodilji)

(1) Korisniku prava na novčanu pomoć nezaposlenoj porodilji koji ispunjava uslove iz člana 18. ovoga zakona pravo na novčanu pomoć će se priznati od dana rođenja djeteta.

(2) Zahtjev iz stava (1) ovoga člana podnosi se u roku od 60 dana od dana porođaja.

(3) Ukoliko se zahtjev iz stava (1) ovoga člana podnese po isteku roka od 60 dana od dana rođenja djeteta, pravo na novčanu pomoć će se priznati od prvog dana u mjesecu u kojemu je zahtjev podnesen.

(4) Novčana pomoć nezaposlenoj porodilji traje dok postoje uslovi za ostvarivanje prava, a najduže 12 mjeseci od dana rođenja djeteta.

(5) Za korisnika prava na novčanu pomoć nezaposlenoj porodilji kojemu, u skladu s ovim zakonom, prestane pravo na novčanu pomoć, isplata će se izvršiti za mjesec u kojemu je pravo prestalo.

Član 21.

(Prestanak prava na novčanu pomoć nezaposlenoj porodilji)

Pravo na novčanu pomoć nezaposlenoj porodilji prestaje:

- a) zasnivanjem radnog odnosa;
- b) smrću djeteta;
- c) na lični zahtjev porodilje;
- d) prestankom ili oduzimanjem roditeljskog staranja;
- e) smještajem djeteta u hraniteljsku porodicu ili ustanovu socijalne zaštite, ukoliko se troškovi smještaja djelimično ili u potpunosti obezbjeđuju iz budžetskih sredstava;
- f) prestankom nekog od uslova utvrđenih članom 18. ovoga zakona.

POGLAVLJE III: POSTUPAK ZA OSTVARIVANJE PRAVA PORODICA S DJECOM

Član 22.

(Nadležni organi za vođenje postupka)

(1) O pravu iz člana 10. stav (1) tačka a) ovoga zakona u prvom stepenu odlučuje nadležni centar za socijalni rad, odnosno opštinska služba socijalne zaštite prema mjestu prebivališta djeteta, a o žalbama protiv odluka donesenih u prvom stepenu odlučuje Federalno ministarstvo rada i socijalne politike (u daljem tekstu: Ministarstvo) kao drugostepeni organ.

(2) O pravu iz člana 10. stav (1) tačka b) ovoga zakona u prvom stepenu odlučuje nadležni centar za socijalni rad, odnosno opštinska služba socijalne zaštite prema mjestu prebivališta nezaposlene porodilje u skladu s ovim zakonom i kantonalnim propisima, a o žalbama protiv odluka donesenih u prvom stepenu odlučuje kantonalno ministarstvo nadležno za oblast socijalne i dječje zaštite kao drugostepeni organ.

(3) U postupku za ostvarivanje prava po ovom zakonu primjenjuju se odredbe Zakona o upravnom postupku, ako ovim zakonom nije drugačije određeno, te drugi relevantni federalni i kantonalni propisi.

Član 23.

(Postupak u slučaju utvrđenih promjena)

Sve promjene koje su od uticaja na korištenje prava i utvrđenih obaveza po ovom zakonu uzimaju se u obzir od prvog dana narednog mjeseca po njihovom nastupanju.

Član 24.

(Troškovi postupka)

Troškovi postupka za ostvarivanje prava po ovom zakonu padaju na teret organa koji vodi postupak.

POGLAVLJE IV: OBAVEZE KORISNIKA PRAVA I PRVOSTEPENOG ORGANA

Član 25. (Obaveze zakonskog zastupnika djeteta)

Zakonski zastupnik djeteta koje je ostvarilo pravo na dječji dodatak dužan je prijaviti svaku promjenu koja je od uticaja na ostvarivanje prava i to u roku od 15 dana od nastale promjene.

Član 26. (Obaveze korisnika prava na novčanu pomoć nezaposlenoj porodilji)

Korisnik prava na novčanu pomoć nezaposlenoj porodilji dužan je prijaviti svaku promjenu koja je od uticaja na ostvarivanje prava i to u roku od 15 dana od nastale promjene.

Član 27. (Obaveze nadležnog prvostepenog organa)

(1) Nadležni prvostepeni organ je po službenoj dužnosti obavezan pratiti ispunjavanje uslova za ostvarivanje prava po ovom zakonu, te na osnovu utvrđenih promjena koje mogu biti od uticaja na ostvarivanje prava u roku od osam dana pokrenuti postupak utvrđen ovim zakonom.

(2) Ukoliko se utvrdi da se sredstva isplaćena po osnovu prava iz člana 10. stav (1) tačka a) ovoga zakona nenamjenski koriste, nadležni prvostepeni organ može odrediti drugog zakonskog zastupnika djeteta koji će istima raspolagati.

Član 28. (Povrat sredstava)

(1) Korisnik za kojega nadležni prvostepeni ili drugostepeni organ utvrdi da su mu isplaćena sredstva na koja nije imao pravo po ovom zakonu ili mu nisu pripadala u tom obimu, dužan je vratiti primljeni iznos, odnosno razliku između primljenog i stvarno pripadajućeg iznosa.

(2) Ukoliko korisnik ne vrati iznos iz stava (1) ovoga člana u roku koji pismenom obavijesti o obavezi povrata sredstava odredi nadležni prvostepeni ili drugostepeni organ, postupak povrata kod nadležnog suda pokreće Ministarstvo, ukoliko je u pitanju povrat sredstava za dječji dodatak, odnosno kantonalno ministarstvo nadležno za oblast socijalne i dječje zaštite, ukoliko je u pitanju povrat sredstava za novčanu pomoć nezaposlenoj porodilji, a putem nadležnog federalnog, odnosno kantonalnog pravobranilaštva.

POGLAVLJE V: FINANSIRANJE MATERIJALNE PODRŠKE PORODICAMA S DJECOM

Član 29. (Izvori finansiranja)

(1) Sredstva za ostvarivanje prava iz člana 10. stav (1) tačka a) obezbjeđuju se u budžetu Federacije.

(2) Sredstva za ostvarivanje prava iz člana 10. stav (1) tačka b) obezbjeđuju se u budžetima kantona.

Član 30. (Način isplate)

(1) Isplate novčanih primanja iz člana 10. st. (1) i (3) ovoga zakona vrši se na osnovu rješenja o priznavanju prava koje nadležni centar za socijalni rad, odnosno opštinska služba socijalne zaštite unosi u Jedinственu elektronsku bazu podataka Ministarstva.

(2) Nadležni prvostepeni organi koji rješavaju po zahtjevima za ostvarenje prava iz ovog zakona, vode evidenciju o korisnicima po polu i izvršenim isplatama prema ovom zakonu i dostavljaju mjesečne zbirne izvještaje o broju korisnika po polu, iznosu naknada i isplatama Ministarstvu za pravo iz člana 10. stav (1) tačka a) ovog zakona i kantonalnim ministarstvima nadležnim za oblast socijalne i dječje zaštite za pravo iz člana 10. stav (1) tačka b) ovog zakona.

Član 31. (Vremenski period isplate)

Novčana primanja utvrđena na osnovu ovoga zakona isplaćuju se u mjesečnim iznosima i to za period koji prethodi mjesecu isplate.

DIO TREĆI: DJEČJA NEDJELJA

Član 32. (Dječja nedjelja)

(1) Prva sedmica u mjesecu oktobru svake godine određuje se kao "Dječja nedjelja" na teritoriji Federacije.

(2) "Dječja nedjelja" se uvodi radi podsticanja i organizovanja raznovrsnih kulturno-obrazovnih, rekreativnih i drugih manifestacija posvećenih promovisanju Konvencije o pravima djeteta i preduzimanja drugih mjera i akcija za unapređenje razvoja brige o djeci i direktne podrške djeci radi njihovog efikasnijeg vaspitanja, obrazovanja i inkluzije, kao i podrške djeci koja izlaze iz sistema javne brige.

(3) Manifestacije i mjere iz stava (2) ovoga člana utvrđuju se programom koji donosi federalni ministar rada i socijalne politike i programima koje donose kantonalni ministri nadležnih ministarstava.

(4) Sredstva utvrđena u budžetu Federacije za obilježavanje "Dječje nedjelje" na teritoriji Federacije realizovat će se u skladu s federalnim programom iz stava (3) ovoga člana.

Član 33.
(Naplaćivanje novčanih iznosa)

(1) Za "Dječju nedjelju" tokom cijelog mjeseca oktobra naplaćivat će se novčani iznosi u visini od:

- a) 1% na prodatu voznu kartu u međumjesnom i međunarodnom željezničkom, brodskom, avionskom i autobusnom saobraćaju;
- b) 1% na poštanske pošiljke u unutrašnjem prometu, osim na pošiljke novina i časopisa;
- c) 1% na prodatu ulaznicu za pozorište, kino i druge kulturne manifestacije i sportske priredbe za koje se naplaćuju ulaznice i
- d) 1% na svaki prodati primjerak nosača slike ili zvuka.

(2) Naplaćene novčane iznose iz stava (1) ovoga člana, privredna društva, poslodavci i druga pravna i fizička lica koja vrše naplatu na području kantona, dužni su uplatiti te iznose u budžet kantona u roku od 15 dana po isteku mjeseca oktobra, ako propisom kantona nije drugačije utvrđeno.

Član 34.
(Način naplate)

Način naplate i evidentiranja novčanih iznosa iz člana 33. ovoga zakona utvrdit će kantonalni ministar nadležan za finansije u skladu s propisima kojima se propisuje način uplate, pripadnosti i raspodjele javnih prihoda u Federaciji.

Član 35.
(Namjena i način raspoređivanja prikupljenih sredstava)

(1) Sredstva prikupljena po osnovu naplaćivanja novčanih iznosa iz člana 33. ovoga zakona iskoristit će se za finansiranje aktivnosti i mjera iz stava (2) člana 32. ovoga zakona.

(2) Način raspoređivanja sredstava iz stava (1) ovoga člana utvrdit će kantonalni ministar nadležan za oblast dječje zaštite.

DIO ČETVRTI: NADZOR I PRAĆENJE PRIMJENE ZAKONA

Član 36.
(Nadzor nad provođenjem Zakona)

(1) Ministarstvo prati provođenje ovog zakona i propisa donesenih na osnovu ovog zakona, izdaje instrukcije i vrši nadzor nad zakonitošću akata kojima se rješava o pravu na dječji dodatak.

(2) Kantonalna ministarstva nadležna za oblast socijalne i dječje zaštite vrše nadzor nad provođenjem zakona, drugih propisa i opštih akata kantona donesenih u skladu

s ovim zakonom, izdaju instrukcije i vrše nadzor nad zakonitošću akata kojima se rješava o pravu na novčanu pomoć nezaposlenoj porodilji.

Član 37. (Inspekcijski nadzor)

Inspekcijski nadzor podrazumijeva nadzor nad primjenom ovoga zakona i propisa donesenih na osnovu njega i provodi se kroz preduzimanje inspekcijskih radnji na utvrđivanju činjeničnog stanja u pogledu provođenja zakona i drugih propisa kod subjekta nadzora, preduzimanje preventivnih mjera u skladu s ovim zakonom i drugim propisima, preduzimanje korektivnih mjera, odnosno nalaganje upravnih mjera radi sprečavanja i otklanjanja nezakonitosti u provođenju ovoga i drugih zakona, te kroz preduzimanje drugih mjera i radnji utvrđenih Zakonom o inspekcijama Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 73/2014 i 19/2017 - Odluka US) i drugim relevantnim propisima.

Član 38. (Nadležni organi za inspekcijski nadzor)

(1) Inspekcijski nadzor nad primjenom ovoga zakona i propisa donesenih na osnovu njega vrši Federalna uprava za inspekcijske poslove putem nadležnih federalnih inspektora, odnosno kantonalni organ za inspekcijske poslove putem nadležnih kantonalnih inspektora.

(2) Zavisno od segmenta propisa na koji se odnosi, inspekcijski nadzor nad primjenom ovoga zakona i propisa donesenih na osnovu njega provode:

- a) federalni inspektori socijalne i dječje zaštite u dijelu koji se odnosi na postupak ostvarenja prava iz člana 10. stav (1) tačka a) ovoga zakona;
- b) kantonalni inspektori socijalne i dječje zaštite u dijelu koji se odnosi na postupak ostvarenja prava iz člana 10. stav (1) tačka b) ovoga zakona i u pogledu naplaćivanja novčanih iznosa za "Dječju nedjelju";
- c) federalni ili kantonalni inspektori socijalne i dječje zaštite u pogledu vođenja propisanih evidencija i unošenja podataka u Jedinstavenu elektronsku bazu podataka Ministarstva.

(3) Nadzor iz stava (1) ovoga člana vrši se uvidom u dokumentaciju kojom raspolaže nadležni centar za socijalni rad, odnosno opštinska služba socijalne zaštite.

(4) U provođenju svojih nadležnosti, organi iz stava (1) ovoga člana međusobno se informišu i saraduju na realizovanju preduzetih mjera i radnji, pružaju neposrednu pomoć jedni drugima i preduzimaju zajedničke aktivnosti neophodne za kvalitetan inspekcijski nadzor nad provođenjem ovoga zakona i propisa donesenih na osnovu njega.

Član 39. (Inspekcijske nadležnosti)

(1) Pored poslova utvrđenih Zakonom o inspekcijama Federacije Bosne i Hercegovine, federalni i kantonalni inspektori iz člana 38. ovoga zakona posebno:

- a) prate i proučavaju primjenu ovoga zakona i propisa donesenih na osnovu njega;
- b) nadziru zakonitost provođenja postupaka utvrđenih odrebama ovoga zakona i propisa donesenih na osnovu njega;
- c) preduzimaju preventivne aktivnosti u cilju sprečavanja nastupanja štetnih posljedica zbog nedostataka i nepravilnosti u provođenju ovoga zakona i propisa donesenih na osnovu njega.

(2) Preventivne aktivnosti iz stava (1) tačka c) ovoga člana nadležni federalni i kantonalni inspektori nalažu rješenjem.

Član 40. (Usmeno rješenje)

(1) Prilikom obavljanja inspekcijskih poslova nadležni federalni i kantonalni inspektori mogu izdati i usmeno rješenje za izvršenje određenih mjera kada postoji opasnost od prikriivanja, zamjene ili uništenja dokaza, ukoliko se mjera odmah ne preduzme.

(2) Nadležni federalni i kantonalni inspektori mogu narediti izvršenje usmenog rješenja odmah.

(3) Žalba ne odlaže izvršenje rješenja u slučajevima iz stava (1) ovoga člana.

(4) Usmeno se rješenje mora unijeti u zapisnik o obavljenom inspekcijskom nadzoru.

(5) Nadležni federalni i kantonalni inspektori su obavezni izdati pismeni otpis rješenja u roku od osam dana od dana upisa izrečene mjere u zapisnik o obavljenom inspekcijskom nadzoru.

Član 41. (Krivično djelo)

(1) Ako nadležni federalni ili kantonalni inspektori posumnjaju da je povredom propisa učinjen prekršaj ili krivično djelo obavezni su, uz rješenje za čije su donošenje nadležni, bez odgađanja, a najkasnije u roku od 15 dana od dana završetka inspekcijskog nadzora, zajedno s utvrđenim činjenicama koje su odlučujuće za preduzimanje mjera, podnijeti zahtjev za pokretanje prekršajnog, odnosno prijavu za pokretanje krivičnog postupka.

(2) Organ kojemu je podnesen zahtjev, odnosno prijava iz stava (1) ovoga člana obavezno je o ishodu postupka obavijestiti Ministarstvo, odnosno nadležno kantonalno ministarstvo.

Član 42. (Praćenje primjene)

(1) Za potrebe praćenja implementacije ovoga zakona i provedbenih propisa donesenih u skladu s ovim zakonom uspostavlja se Koordinaciono tijelo u čiji se sastav imenuju predstavnici Ministarstva i kantonalnih ministarstava.

(2) Koordinaciono tijelo iz stava (1) ovoga člana imenuje federalni ministar rada i socijalne politike, vodeći računa da isto treba u pravilu odražavati ravnopravnu zastupljenost oba pola u skladu s propisima o ravnopravnosti polova u Bosni i Hercegovini.

(3) Mandat, pitanja kvoruma za održavanje sastanaka, metoda donošenja odluka i druga pitanja od značaja za rad Koordinacionog tijela iz stava (1) ovoga člana definisat će se Poslovníkom o radu Koordinacionog tijela, koji će se donijeti na konstituirajućem sastanku.

(4) Koordinaciono tijelo iz stava (1) ovoga člana vrši objedinjavanje podataka i informacija prikupljenih kroz pojedinačne izvještaje resornih ministarstava i nadležnih centara za socijalni rad, odnosno opštinskih službi socijalne zaštite, vrši njihovu analizu i sačinjava jedinstvene polugodišnje izvještaje o provođenju ovoga zakona koje dostavlja Ministarstvu i kantonalnim ministarstvima.

DIO PETI: PREKRŠAJNE ODREDBE

Član 43.

(Prekršajne odredbe za nadležni prvostepeni organ)

(1) Novčanom kaznom od 2.000,00 do 15.000,00 KM kaznit će se nadležni prvostepeni organ ako:

- a) inspektoru ne osigura nesmetano obavljanje inspekcijskog nadzora i ne stavi mu na raspolaganje sva sredstva i potrebnu dokumentaciju;
- b) korisniku, protivno odredbama ovoga zakona, uskrati ili ograniči prava koja mu pripadaju;
- c) omogući korištenje prava licu kojemu ne pripada pravo po ovom zakonu ili mu ne pripada u tom obliku;
- d) ne vodi propisane evidencije i ne unosi podatke u Jedinstvenu elektronsku bazu podataka Ministarstva.

(2) Za prekršaj iz stava (1) ovoga člana kaznit će se odgovorno lice u nadležnom prvostepenom organu novčanom kaznom od 500,00 do 3.000,00 KM.

Član 44.

(Prekršajne odredbe za nenaplaćivanje novčanih iznosa za vrijeme "Dječje nedjelje")

(1) Novčanom kaznom od 10.000,00 do 15.000,00 KM kaznit će se za prekršaj pravno lice ako za vrijeme "Dječje nedjelje" ne naplaćuje novčani iznos utvrđen odlukom Vlade Federacije u skladu s članom 33. ovoga zakona.

(2) Za prekršaj iz stava (1) ovoga člana kaznit će se i odgovorno lice u pravnom subjektu novčanom kaznom od 1.500,00 do 3.000,00 KM.

DIO ŠESTI: PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 45. (Usklađivanje kantonalnih propisa)

Kantoni su dužni u roku od 12 mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona donijeti svoje propise i opšte akte iz oblasti podrške porodicama s djecom koje će usaglasiti s odredbama ovoga zakona i kojima će utvrditi i druga prava u skladu s odredbama stava (3) člana 10. ovoga zakona.

Član 46. (Pravo na naknadu plate porodilji u radnom odnosu)

Naknada plate porodilji za vrijeme dok odsustvuje s posla radi trudnoće, porođaja i njege djeteta će se nastaviti isplaćivati u skladu s kantonalnim propisima iz oblasti socijalne i dječje zaštite do donošenja posebnog propisa u skladu s odredbama Zakona o radu, kojim će se ovo pravo reintegrirati u sistem prava iz radnog odnosa i socijalnog osiguranja, a najkasnije do tri godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 47. (Nepreuzimanje obaveza kantona za neisplaćene iznose)

Ovim zakonom ne preuzimaju se obaveze kantona za neisplaćene iznose novčanih primanja porodica s djecom, ostvarene po propisima koji su se primjenjivali u Federaciji do dana početka primjene ovoga zakona.

Član 48. (Rokovi za donošenje podzakonskih akata)

Federalni ministar rada i socijalne politike će u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovoga zakona donijeti listu iz člana 14. stav (3) ovoga zakona kojom će utvrditi oboljenja iz kategorija bolesti većeg socijalno-medicinskog značaja, zaraznih bolesti, bolesti zavisnosti, sistemskih autoimunih bolesti ili neizlječivih ili teže izlječivih bolesti.

Član 49. (Prestanak primjene odredbi Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodica s djecom)

Danom početka primjene ovoga zakona prestaje primjena odredbi iz čl. 87-96. Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodica sa djecom ("Službene novine Federacije BiH", br. 36/99, 54/04, 39/06, 14/09, 45/16 i 40/18).

Član 50. (Stupanje na snagu)

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije", a početak će se primjenjivati 12 mjeseci nakon stupanja na snagu Zakona.

O B R A Z L O Ž E N J E
PRIJEDLOGA ZAKONA O MATERIJALNOJ PODRŠCI PORODICAMA S DJECOM
U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE

I. USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje ovoga zakona sadržan je u odredbama člana III. 2. e), u vezi s članom III. 3. (3) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, kojim je utvrđeno da federalna vlast ima pravo utvrđivati politiku i donositi zakone koji se tiču socijalne politike.

Prema odredbama člana III. 2. e) i člana III. 3. (1) i (2) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, federalna vlast i kantoni su nadležni za socijalnu politiku. Tu nadležnost ostvaruju zajednički ili odvojeno, ili od strane kantona koordinirano od federalne vlasti. U pogledu ovih nadležnosti kantoni i federalna vlast dogovaraju se na trajnoj osnovi.

Kantoni u ovoj oblasti imaju pravo utvrđivati politiku i provoditi zakone (član III. 3. (4)), kao i provoditi socijalnu politiku i uspostavljati službe socijalne zaštite (član III. 4. j)).

Prema odredbama člana IV. A. 20. (1) d) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, pored ostalih nadležnosti utvrđenih Ustavom, Parlament Federacije Bosne i Hercegovine nadležan je za donošenje zakona o vršenju funkcija federalne vlasti.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Zakonom o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodica s djecom ("Službene novine Federacije BiH", br. 36/99, 54/04, 39/06, 14/09, 45/16 i 40/18) utvrđena su osnovna prava porodica s djecom i to: dodatak na djecu, naknada umjesto plate ženi majci za vrijeme dok odsustvuje s posla radi trudnoće, porođaja i njege djeteta, novčana pomoć za vrijeme trudnoće i porođaja žene-majke koja nije u radnom odnosu, jednokratna pomoć za opremu novorođenog djeteta, pomoć u prehrani djeteta do šest mjeseci, dodatna ishrana za majke dojilje, posebni psihosocijalni tretman bračnih drugova koji žele djecu i trudnica, smještaj djece uz osiguranu ishranu u ustanovama predškolskog odgoja, obezbjeđenje jednog obroka u vrijeme nastave u školama osnovnog obrazovanja i školarine i stipendije đacima i studentima.

Propisom kantona bliže se uređuju uslovi, način, postupak, organi i finansiranje ovih prava. Sredstva za finansiranje zaštite porodica s djecom, u skladu s federalnim propisima o pripadnosti javnih prihoda i njihovom preraspodjelom, obezbjeđuju se u budžetima kantona i opština.

Radi provođenja gore navedenog federalnog zakona, nadležni organi kantona bili su dužni, u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu tog zakona, donijeti odgovarajuće propise i opšte akte iz svoje nadležnosti.

Polazeći od toga da je zaštita porodica s djecom djelatnost od posebnog društvenog interesa, koja ima za cilj obezbjeđenje približno jednakih uslova za zdrav i pravilan

razvoj djece, kao i pružanje pomoći u realizaciji reproduktivne funkcije porodica, bilo je neophodno preduzimanje hitnih reformskih aktivnosti i mjera u smislu poboljšanja stanja u ovoj oblasti.

Analizom stanja iz Javne politike o zaštiti porodica s djecom u Federaciji Bosne i Hercegovine utvrđena je neujednačenost vrsta materijalnih prava po kantonima, različiti uslovi u postupku ostvarivanja prava, nepripadnost i neprimjerenost ostvarivanja prava zaposlenih porodilja u sistemu socijalne zaštite i različite osnovice i procenti od osnovice za obračun materijalnih davanja.

Zbog nemogućnosti pojedinih kantona da u svojim budžetima obezbijede potrebna sredstva za ovu namjenu i da u većini kantona kantonalni propisi nisu usklađeni s federalnim, bilo da nisu uopšte doneseni bilo da nisu osigurana finansijska sredstva u budžetima kantona, porodice s djecom su u ovim kantonima ostale obespravljene.

Zbog navedenih razloga predloženo je uvođenje finansiranja određenih prava na nivou entiteta, kao jedini način da se osigura dostupnost i ujednačenost određenih osnovnih prava na cijeloj teritoriji Federacije, nezavisno od kantona u kojem korisnik ima prebivalište.

Imajući u vidu da je finansiranje prava porodica s djecom iz budžeta kantona po važećem zakonu popraćeno ozbiljnim poteškoćama, pripremljen je radni materijal ovog zakona kojim je, prije svega, predloženo da se iz budžeta Federacije Bosne i Hercegovine osigura finansiranje prava na dječiji dodatak, a iz budžeta kantona novčana pomoć nezaposlenim porodiljama. Ostala prava iz osnovnog paketa prava po važećem zakonu finansirala bi se iz kantonalnih budžeta u skladu s materijalnim mogućnostima.

Radni materijal navedenog zakona je pripremljen u skladu s reformskim opredjeljenjima u socijalnom sektoru i preporuci Komiteta UN za prava djece s 39. sjednice, kojom Komitet preporučuje da država ugovornica obrati naročitu pažnju na punu implementaciju člana 4. Konvencije o pravima djeteta utvrđivanjem prioriternih budžetskih stavki kako bi se obezbjedila implementacija ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava djece, naročito djece siromašnih porodica, te u skladu s članom 16. Evropske socijalne povelje /revidirane/ koja se odnosi na porodične beneficije.

III. DOKUMENT JAVNE POLITIKE I PROCJENA UTICAJA

U skladu s Uredbom o načinu pripreme, procjeni uticaja i odabiru politike u postupku izrade akata koje predlažu i donose Vlada Federacije Bosne i Hercegovine i federalna ministarstva ("Službene novine Federacije BiH", broj 27/11), u decembru 2014. godine Ministarstvo je započelo izradu Javne politike - procjenu uticaja - koja sadrži ocjenu postojećeg stanja, jasnu formulaciju problema, definisane ciljeve Javne politike i rezultate koji se namjeravaju postići, plan monitoringa, moguće opcije za rješavanje problema i procjenu njihovog učinka, pri čemu su opcije koje obećavaju najbolje rezultate u postizanju ciljeva preporučene i unesene u Zakon ili će naći mjesto u provedbenim aktima koji će biti doneseni na osnovu Zakona.

Javna politika je izrađena od strane stručne Radne grupe koju su sačinjavali predstavnici Ministarstva, Federalnog ministarstva finansija, svih kantonalnih ministarstava nadležnih za oblast socijalne zaštite, Kantonalnog centra za socijalni rad Sarajevo, Centra za socijalni rad Zenica, te organizacija civilnog društva "Prava za sve" i Hope and Homes for Children. Stručnu i materijalnu podršku u dijelu primjene metodologije propisane Uredbom pružio je USAID-ov Projekat jačanja institucija vlasti i procesa u Bosni i Hercegovini (USAID/SGIP), te uz aktivne konsultacije s UNICEF-om.

Prema izvršenoj analizi, ključni problem koji je potrebno riješiti provođenjem Javne politike na dugoročnoj osnovi jest **neusklađen, neefikasan i neodrživ sistem zaštite prava porodica s djecom u Federaciji BiH.**

Identificirani ključni problem uključuje niz specifičnih problema koje je neophodno suštinski riješiti kako bi se uspostavio efikasan i koherentan sistem zaštite porodica s djecom u Federaciji. Navedeni specifični problemi se mogu grupirati u četiri skupine:

- Neusklađenost pravnog okvira u oblasti zaštite porodica s djecom na teritoriji cijele Federacije;
- Razlike u sistemu obračunavanja naknada u Federaciji;
- Ograničavajući kapaciteti i uslovi rada nadležnih organa za provođenje zakona;
- Nesistemska saradnja i koordinacija između ključnih aktera u oblasti zaštite porodica s djecom u Federaciji.

U rješavanju ovih problema, potrebno je mjere Javne politike usmjeriti prema postizanju sljedećih specifičnih ciljeva:

- Uskladiti pravni okvir u oblasti zaštite porodica s djecom u Federaciji;
- Uspostaviti pravičan sistem obračunavanja davanja u Federaciji;
- Unaprijediti stručne kapacitete i uslove rada organa nadležnih za provođenje zakona;
- Uspostaviti i održavati sistemsku saradnju i koordinaciju između ključnih aktera.

Dokumentom je ujedno definisano ukupno devet operativnih ciljeva koji vode prema rješavanju specifičnih problema (devet specifičnih problema), grupiranih unutar četiri gore pomenute skupine problema. Na osnovu fiskalne, ekonomske, socijalne (uključujući i perspektivu jednakopravnosti polova) i ekološke procjene učinka alternativnih i mogućih opcija, uz primjenu jedinstvenih kriterija (efektivnost, efikasnost, politička, finansijska i administrativna izvodivost, distribucija troškova, pravičnost i održivost), izvršen je odabir preferentnih opcija za postizanje ciljeva Javne politike. Obzirom da su djeca jedna od najranjivijih kategorija u društvu, te uz puno poštovanje njihovih ljudskih prava i u cilju kreiranja politike javnog djelovanja koja će na adekvatan način odgovoriti potrebama i zaštiti porodica s djecom, Radna je grupa s posebnom senzibilnošću pristupila procjeni najboljih opcija.

Imajući u vidu da je glavni cilj zaštite porodica s djecom obezbjeđenje jednakih mogućnosti za djecu bez obzira na ekonomski status porodica, jasno je da je nužno svima pod jednakim uslovima obezbjeđiti pristup pravima iz socijalne zaštite.

Međutim, posmatrano u kontekstu postojećeg stanja, taj se cilj ne ostvaruje, odnosno ne eliminira se diskriminacija po mjestu življenja budući da je i dalje zastupljena praksa da jedan kanton obezbjeđuje materijalnu podršku porodicama s djecom, a drugi ne. Utvrđivanje minimuma osnovnih prava iz oblasti zaštite porodica s djecom u Federaciji (pravo na dječji dodatak i pravo na novčanu pomoć nezaposlenoj porodilji) podrazumijeva da se na nivou Federacije utvrdi minimum osnovnih prava iz oblasti zaštite porodica s djecom (pravo na dječji dodatak i pravo na novčanu pomoć nezaposlenoj porodilji) čime bi se doprinijelo socijalno pravičnijem i fiskalno održivijem funkcionisanju sistema, ukidanju diskriminacije po osnovu mjesta življenja, te izjednačavanju prava djece u Federaciji. Pritom ostala prava iz važećeg federalnog Zakona ne bi bila dokinuta, nego bi u potpunosti bila data u nadležnost kantonima i jedinicama lokalne samouprave. Navedeno treba posmatrati u uskoj vezi s utvrđivanjem jedinstvenih uslova za ostvarivanje ovih prava, te izjednačavanjem osnovica i utvrđivanjem jedinstvenih procenata za obračun novčanih davanja u okviru sistema podrške porodicama s djecom u Federaciji. Na ovaj bi se način postigao dvostruki cilj:

- Eliminirali bi se tzv. teritorijalni oblici diskriminacije u smislu uklanjanja razlika koje trenutno postoje između kantona u pogledu osnovica i procenata od utvrđenih osnovica prilikom izračunavanja visine dječjeg dodatka ili novčane pomoći nezaposlenoj porodilji;
- Ublažile bi se posljedice siromaštva koje u znatnoj mjeri posebno ugrožava djecu na više različitih načina koji se uzajamno prepliću.

Nadalje, činjenica je da trenutni način regulisanja prava na naknadu zaposlenih porodilja nije u skladu s međunarodnim standardima u ovoj oblasti, kao i da se priroda ove vrste novčanih davanja (doprinosne naknade zasnovane na radno-pravnom statusu) ne uklapa u prirodu ostalih novčanih davanja iz sistema socijalne zaštite (nedoprinosne naknade zasnovane isključivo na postojanju socijalne potrebe). Imajući u vidu navedeno, razmatrana je mogućnost reintegriranja prava na naknadu zaposlenoj porodilji u sistem prava iz radnog odnosa i socijalnog osiguranja, pri čemu se ista može realizovati na dva načina:

- Sistem socijalnog osiguranja u potpunosti preuzima administriranje i finansiranje prava na naknadu zaposlenoj porodilji kroz kantonalne zavode zdravstvenog osiguranja;
- Sistem socijalne zaštite nastavlja administrirati i isplaćivati navedeno pravo uz refundiranje isplaćenih sredstava po osnovu ovoga prava iz sistema zdravstvenog osiguranja.

Jačanjem kadrovskih kapaciteta organa i ustanova nadležnih za provođenje propisa iz oblasti socijalne i dječje zaštite u smislu obezbjeđenja dovoljnog broja izvršitelja moglo bi se na adekvatan i kvalitetan način odgovoriti novim potrebama i opravdanim zahtjevima korisnika iz ove oblasti. Reorganizovanjem postojećih stručnih kapaciteta u Federalnom ministarstvu rada i socijalne politike, resornim kantonalnim ministarstvima i centrima za socijalni rad/službama socijalne zaštite osiguralo bi se adekvatno jačanje kadrovskih kapaciteta navedenih institucija bez potrebe za velikim finansijskim izdvajanjima. Takođe, potrebno je postepeno i sistemsko unapređenje tehničkih i materijalnih uslova rada lokalnih službi za socijalnu zaštitu u Federaciji, te vršiti periodičnu obuku i stručno usavršavanje djelatnika u oblasti socijalne zaštite i

zaštite porodica s djecom. Redovnom edukacijom postigla bi se kvalitetna primjena zakonodavstva, korisnici bi dobivali pravilne informacije što bi im olakšalo i sam postupak u ostvarivanju prava. Redovnom edukacijom jačali bi se individualni kapaciteti, posebice zaposlenih u centrima za socijalni rad, odnosno opštinskim službama socijalne zaštite, što bi doprinijelo većoj uključenosti i iznalaženju što jednostavnijih načina za ostvarivanje prava korisnika, kao i uvezivanju sa svim relevantnim institucijama iz oblasti zaštite porodica s djecom.

Uspostavom i djelovanjem predloženog načina pružanja podrške porodicama s djecom uspostavio bi se pravičniji sistem u kojemu određena prava ne zavise od teritorijano-administrativnih faktora i ekonomskoj moći pojedinih kantona, te bi se osnažile porodice s djecom kojima je pomoć stvarno potrebna.

IV. OBRAZLOŽENJE PREDLOŽENIH PRAVNIH RJEŠENJA

Predloženi tekst Zakona obezbjeđuje osnove za punu implementaciju ciljeva Javne politike na svim nivoima vlasti. Predložena rješenja u Zakonu se zasnivaju na preferentnim opcijama, uzimajući u obzir ustavom definisane nadležnosti svih nivoa vlasti.

DIO PRVI: OSNOVNE ODREDBE

U dijelu **Osnovne odredbe (čl. 1. do 5.)** sadržane su odredbe koje uređuju predmet Zakona, pojam i cilj materijalne podrške porodicama s djecom, značenje pojedinih izraza u Zakonu: dijete, dijete s invaliditetom, dijete žrtva porodičnog i drugog nasilja, dijete žrtva trgovine ljudima, zakonski zastupnik djeteta, porodica, prihod i zajedničko domaćinstvo, kao i definiciju obračuna ukupnog mjesečnog prihoda.

DIO DRUGI: MATERIJALNA PODRŠKA PORODICAMA S DJECOM

U **Poglavlju I. Načela (čl. 6. do 8.)** obrađena su tri načela ovog zakona i to: načelo dostupnosti i zabrane diskriminacije, načelo efikasnosti i održivosti i načelo javnosti i transparentnosti.

U **Poglavlju II. Prava porodica s djecom (čl. 9. do 21.)** utvrđena su prava koja u smislu ovog zakona ostvaruje porodica s djecom, te ko može biti nosioc prava i osnovica za obračun prava. Materijalna podrška porodicama s djecom, u smislu ovog zakona, pruža se kroz ostvarivanje prava na dječji dodatak i prava na novčanu pomoć nezaposlenoj porodilji. Predlagač se odlučio da na federalnom nivou uredi ova dva prava kako bi u Federaciji osigurao minimum osnovnih prava iz oblasti zaštite porodica s djecom. Ovakvo rješenje treba doprinijeti socijalno pravičnijem i fiskalno održivijem funkcionisanju sistema, ukidanju diskriminacije po osnovu mjesta življenja, te izjednačavanju prava djece u Federaciji. Pritom ostala prava iz važećeg federalnog Zakona¹, s izuzetkom prava na novčanu naknadu ženi – majci u radnom odnosu, ne bi bila dokinuta, nego bi u potpunosti bila data u nadležnost kantonima i jedinicama lokalne samouprave. Nadalje, a vezano za osnovicu za obračun ovih

¹ Pod ostalim pravima iz važećeg federalnog Zakona misli se na: 1) jednokratnu potporu za opremu novorođenog djeteta; 2) potporu u prehrani djeteta do šest mjeseci i dodatna ishrana za majke – dojilje; 3) posebni psihosocijalni tretman bračnih drugova, koji žele djecu i trudnica; 4) smještaj djece uz osiguranu ishranu u ustanovama predškolskog odgoja; 5) osiguranje jednog obroka u vrijeme nastave u školama osnovne naobrazbe i 6) školarine i stipendije đacima i studentima.

prava, predlagač je razmatrao nekoliko modaliteta utvrđivanja jedinstvene osnovice kao što su: prosječna plata u Federaciji, godišnji prosjek plata kantona, visina potrošačke korpe, najniža cijena rada i slično. Nakon što su razmotrene sve prednosti i nedostaci navedenih modaliteta zauzet je stav da je kao osnovicu za obračunavanje predmetnih naknada potrebno koristiti prosječnu mjesečnu neto platu u Federaciji ostvarenu u prethodnoj kalendarskoj godini prema podacima Federalnog zavoda za statistiku.

U ovom Poglavlju sadržan je **Odjeljak A: Dječji dodatak** i **Odjeljak B: Novčana pomoć nezaposlenoj porodilji**.

U **Odjeljku A: Dječji dodatak** definisani su korisnici prava na dječji dodatak, uslovi za ostvarivanje prava, visina dječjeg dodatka, trajanje prava na dječji dodatak i prestanak prava na dječji dodatak. Imajući u vidu ograničena budžetska sredstva, predlagač je predvidio da pravo na dječji dodatak mogu ostvariti djeca do navršene 18. godine života pod uslovima propisanim ovim zakonom, a isti su vezani za prihodovni cenzus, te smještaj u hraniteljsku porodicu ili ustanovu socijalne zaštite na teret budžetskih sredstava. U ovom Odjeljku utvrđena je i visina dječjeg dodatka koja iznosi 6% prosječne isplaćene neto plate u Federaciji za prethodnu godinu prema podatku Federalnog zavoda za statistiku. Predviđen je i uvećani dječji dodatak u iznosu od 8% prosječne isplaćene neto plate u Federaciji za prethodnu godinu prema podatku Federalnog zavoda za statistiku za korisnike koji ispunjavaju jedan od zakonom propisanih uslova. Prilikom utvrđivanja visine dječjeg dodatka, predlagač je imao u vidu ograničena budžetska sredstva, te smatra da predložena visina može ublažiti posljedice siromaštva koje u znatnoj mjeri posebno ugrožavaju djecu. Kada je u pitanju procenat za izračunavanje visine ove naknade vodilo se računa da u konačnici visina naknade ne odstupa značajnije od prosjeka trenutnih izdvajanja po kantonima u kojima se ove naknade isplaćuju, kao i o uticaju na materijalnu sigurnost porodica s djecom. Takođe su propisani uslovi pod kojim se ovo pravo prestaje isplaćivati.

U **Odjeljku B: Novčana pomoć nezaposlenoj porodilji** definisani su korisnici prava na novčanu pomoć nezaposlenoj porodilji, propisani su uslovi za ostvarivanje prava na ovu vrstu novčane pomoći nezaposlenoj porodilji, kao i visina iste, te isplata i prestanak ovog prava. Predlagač smatra da ovo pravo treba ostvarivati porodilja koja se nalazi na evidenciji nadležne službe za zapošljavanje ili se nalazi na redovnom školovanju, te koja ostvaruje druge Zakonom propisane uslove vezane za prihodovni cenzus. Predviđeno je da visina mjesečne novčane pomoći za ovo pravo iznosi 30% prosječne isplaćene neto plate u Federaciji za prethodnu godinu prema podatku Federalnog zavoda za statistiku i isplaćuje se kroz period od 12 mjeseci. Propisani su i uslovi pod kojima se ovo pravo prestaje isplaćivati.

U **Poglavlju III: Postupak za ostvarivanje prava porodica s djecom (čl. 22. do 24.)** definisani su prvostepeni i drugostepeni organi nadležni za rješavanje u postupcima utvrđivanja prava u skladu s ovim zakonom. Kao prvostepeni organ definisan je nadležni centar za socijalni rad, odnosno opštinska služba služba socijalne zaštite prema mjestu prebivališta djeteta. Za ostvarivanje prava na dječji dodatak kao drugostepeni organ definisano je Federalno ministarstvo rada i socijalne politike, dok je za ostvarivanje prava na novčanu pomoć nezaposlenoj porodilji kao drugostepeni organ definisano kantonalno ministarstvo nadležno za oblast socijalne i

dječje zaštite. Nadležnost drugostepenog organa utvrđena je u skladu s predloženim rješenjima vezanim za finansiranje ovih prava. Imajući u vidu kategorije koje su potencijalni korisnici prava po ovom zakonu, predlagač smatra da troškove postupka za ostvarivanje prava po ovom zakonu trebaju snositi organi koji vode postupak, te je tako i predloženo.

U Poglavlju IV: Obaveze korisnika prava i nadležnog prvostepenog organa (čl. 25. do 28.) propisana je obaveza zakonskog zastupnika djeteta koje je ostvarilo pravo na dječji dodatak, kao i korisnika novčane pomoći nezaposlenoj porodilji prijaviti nadležnom prvostepenom organu svaku promjenu koja je od uticaja na ostvarivanje prava. Takođe, utvrđena je i obaveza nadležnog prvostepenog organa da, po službenoj dužnosti, prati ispunjavanje uslova za ostvarivanje prava po ovom zakonu, te, na osnovu utvrđenih promjena koje mogu biti od uticaja na ostvarivanje prava, u roku od osam dana provede postupak utvrđen ovim zakonom. U svrhu zaštite budžetskih sredstava u ovom Poglavlju definisan je i postupak povrata sredstava u slučajevima kada se utvrdi da su korisniku isplaćena primanja na koja nije imao pravo ili su mu ista isplaćena u većem obimu.

U Poglavlju V: Finansiranje materijalne podrške porodicama s djecom (čl. 29. do 31.) sadržane su odredbe koje se odnose na izvore finansiranja prava i nadležne organe za isplatu novčanih sredstava. Uzimajući u obzir trenutno stanje po pitanju ostvarivanja prava utvrđenih postojećim zakonima u oblasti zaštite porodica s djecom, te nejednakost u ostvarivanju prava kao posljedicu nejednakih finansijskih mogućnosti kantona, predviđeno je da se pravo na dječji dodatak finansira iz budžeta Federacije, dok se pravo na novčanu pomoć nezaposlenoj porodilji finansira s kantonalnog nivoa. Ovakvim zakonodavnim rješenjem došlo bi do fiskalnog rasterećenja kantonalnih budžeta, što bi omogućilo obezbjeđenje finansijskih sredstava za finansiranje ostalih prava iz oblasti socijalne i dječje zaštite.

DIO TREĆI: DJEČJA NEDJELJA

U ovom dijelu Zakona obrađena je **Dječja nedjelja (čl. 32. do 35.)**. Kao i do sada, prve sedmice mjeseca oktobra obilježava se “Dječja nedjelja” s ciljem podsticanja i organizovanja raznovrsnih kulturno-obrazovnih, rekreativnih i drugih manifestacija posvećenih promovisanju Konvencije o pravima djeteta i preduzimanja drugih mjera i akcija za unapređenje i razvoj brige o djeci i direktne podrške djeci radi njihovog efikasnijeg odgoja, obrazovanja i inkluzije, kao i podrške djeci koja izlaze iz sistema javne brige. Ove se manifestacije i mjere svake godine utvrđuju programom koji donosi federalni ministar rada i socijalne politike i programima koje donose kantonalni ministri nadležnih ministarstava. Zakonom je takođe utvrđeno da se tokom cijelog mjeseca oktobra za “Dječju nedjelju” naplaćuju sredstva i to za: prodatu voznu kartu u međumjesnom i međunarodnom željezničkom, brodskom, avionskom i autobusnom saobraćaju, poštanske pošiljke u unutrašnjem prometu, osim na pošiljke novina i časopisa, prodatu ulaznicu za pozorište, kino i druge kulturne manifestacije i sportske priredbe za koje se naplaćuju ulaznice i na svaki prodati primjerak nosača slike ili zvuka, a sve u svrhu finansiranja gore navedenih mjera i aktivnosti.

DIO ČETVRTI: NADZOR I PRAĆENJE PRIMJENE ZAKONA

U ovom dijelu Zakona obrađen je **Nadzor i praćenje primjene Zakona (čl. 36. i 38.)**. S tim u vezi, upravni je nadzor određen s obzirom na finansiranje prava utvrđenih Zakonom, a inspeksijski je nadzor dat u nadležnost federalnim i kantonalnim inspektorima za oblast socijalne zaštite. U ovom je dijelu definisano i praćenje primjene ovoga zakona kojim je predviđena uspostava Koordinacionog tijela za praćenje i primjenu ovoga zakona i podzakonskih propisa donesenih na osnovu istog.

DIO PETI: PREKRŠAJNE ODREDBE

Poglavljem **Prekršajne odredbe (čl. 39. i 40.)** uređuju se prekršaji koji proizlaze u slučaju postupanja suprotno odredbama ovog zakona. Zakonom su propisane kazne za prvostepeni organ, kao i za odgovorno lice u istom, u slučaju ako inspektoru ne omogući nesmetano obavljanje inspeksijskog nadzora i ne stavi mu na raspolaganje sva sredstva i potrebnu dokumentaciju, korisniku uskrati ili ograniči prava koja mu pripadaju, te ako omogući korištenje prava licu kojemu ne pripada pravo po ovom zakonu ili mu ne pripada u tom obliku. Takođe su propisane i prekršajne odredbe za nenaplaćivanje novčanih iznosa za vrijeme "Dječje nedjelje". Prekršajne norme usaglašene su s odredbama Zakona o prekršajima Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj: 63/14).

DIO ŠESTI: PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Poglavlje **Prelazne i završne odredbe (čl. 41 do 45.)** reguliše usklađivanje kantonalnih propisa, kao i prestanak važenja odredbi Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodica s djecom djecom ("Službene novine Federacije BiH", br. 36/99, 54/04, 39/06, 14/09, 45/16 i 40/18) koje se odnose na zaštitu porodica s djecom. U ovom dijelu utvrđeno je i da će se naknada plate porodilji za vrijeme dok odsustvuje s posla radi trudnoće, porođaja i njege djeteta nastaviti isplaćivati u skladu s kantonalnim propisima iz oblasti socijalne i dječje zaštite do donošenja posebnog propisa u skladu s odredbama Zakona o radu, kojim će se ovo pravo reintegrirati u sistem prava iz radnog odnosa i socijalnog osiguranja, a najkasnije do tri godine od dana stupanja na snagu ovog zakona. Imajući u vidu da je za implementaciju ovog zakona potrebno stvoriti određene predušlove, utvrđeno je da će se isti početi primjenjivati 12 mjeseci nakon stupanja na snagu.

V. USKLAĐENOST ZAKONA S PROPISIMA EU

U skladu s Uredbom o postupku usklađivanja zakonodavstva Federacije Bosne i Hercegovine s pravnom tečevinom Evropske unije Izjava o usklađenosti dostavljena je Uredu Vlade Federacije Bosne i Hercegovine za zakonodavstvo i usklađenost s propisima Evropske unije.

VI. FINANSIJSKA SREDSTVA

Imajući u vidu potrebu usklađivanja i izjednačavanja uslova za ostvarivanje osnovnih prava iz oblasti zaštite porodica s djecom s ciljem uspostavljanja pravičnog sistema u kojemu određena prava ne mogu i ne trebaju zavisiti od teritorijalno-administrativnih

faktora i ekonomske moći pojedinih kantona, ali i potrebu obezbjeđenja održivosti i stabilnosti budžeta na svim nivoima vlasti, predložena zakonska rješenja predviđaju mogućnost utvrđivanja jedinstvene osnovice i procenta za obračun novčanih naknada za tzv. paket osnovnih prava koji obuhvata pravo na dječji dodatak i pravo na novčanu pomoć nezaposlenim porodiljama. Pritom treba naglasiti da se navedena dva prava ostvaruju pod određenim kriterijima i uslovima od kojih na poseban način treba izdvojiti prihodovni cenzus prema kojemu ukupni mjesečni prihodi po članu zajedničkog domaćinstva ne smiju prelaziti 20% prosječne isplaćene mjesečne neto plate u Federaciji za prethodnu godinu prema podatku Federalnog zavoda za statistiku. Na ovaj se način nastoji u što je moguće većoj mjeri kvalitetnije ciljati i ekonomski osnaživati one porodice s djecom kojima je pomoć stvarno potrebna, ali i obezbjediti stabilnost budžeta iz kojih će se izdvajati sredstva za ovu namjenu čime se, u odnosu na postojeće stanje, ostvaruje istinska svrha sistema zaštite porodica i djece.

Prema dostupnim podacima i sačinjenim procjenama, ukupan broj domaćinstava u Federaciji iznosi 652.129 od čega njih 238.827 ima djecu starosti do 18 godina, odnosno 252.055 starosti do 19 godina. Dakle, pomjeranje granice s 18 na 19 godina znači potencijalno uključenje dodatnih 13.228 domaćinstava u korisnike prava na dječji dodatak, što znači da su četiri od deset domaćinstava (preciznije, njih 38,7%) potencijalno kvalificirana za ostvarivanje prava na dječji dodatak činjenicom da imaju djecu. Istovremeno broj domaćinstava s prihodom po članu domaćinstva nižim od 190,00 KM procjenjuje se na oko 122.274 pa se gotovo petina ukupnog broja domaćinstava (preciznije, 18,75%) može kvalificirati za ostvarivanje nekog od navedena dva prava po osnovu prihodovnog cenzusa. Pritom treba naglasiti da se procjenjuje da približno 73.000 djece živi u domaćinstvima s prihodima nižim od utvrđenog cenzusa.

Što se tiče uvećanog dječjeg dodatka, koji ostvaruje dijete bez oba roditelja, dijete kojemu je nadležna institucija, u skladu s propisima iz oblasti socijalne zaštite, utvrdila invaliditet u procentu od 90% ili 100%, dijete oboljelo od neke od bolesti koje se, prema propisima iz oblasti zdravstvene zaštite, svrstavaju u kategoriju bolesti većeg socijalno-medicinskog značaja, zaraznih bolesti, bolesti zavisnosti, sistemskih autoimunih bolesti ili neizlječivih ili teže izlječivih bolesti kao i dijete žrtva svih oblika nasilja, trgovine i radne eksploatacije, procjenjuje se da bi nešto malo više od 10.200 djece potencijalno moglo ostvariti ovo pravo.

U pogledu broja potencijalnih korisnika prava na novčanu pomoć nezaposlenoj porodilji, procjenjuje se da u gotovo 100.000 domaćinstava živi barem jedna nezaposlena žena u fertilnoj dobi (15-49 godina) od kojih nešto preko 60.000 ima prihode po članu domaćinstva manje od 190,00 KM. Imajući u vidu da se godišnje u Federaciji rodi u prosjeku nešto malo više od 18.000 djece procjenjuje se da oko 11,9% njih ili nešto malo više od 2.100 potiču iz domaćinstava s prihodima nižim od utvrđenog cenzusa.

Imajući u vidu navedeno, procijenjen broj korisnika prava na dječji dodatak i novčanu pomoć nezaposlenoj porodilji prikazan je u narednoj tabeli.

Godina	Procijenjen broj korisnika osnovnog dječjeg dodatka	Procijenjen broj korisnika uvećanog dječjeg dodatka	Procijenjen broj korisnika novčane pomoći nezaposlenoj porodilji
--------	---	---	--

2021.	73.487	10.418	2.166
2022.	72.995	10.349	2.140
2023.	72.513	10.280	2.114
2024.	72.034	10.212	2.088

Pored procjene broja potencijalnih korisnika prava na dječji dodatak i novčanu pomoć nezaposlenim porodicama, važno je procijeniti i veličinu prosječne plate kako bi se na osnovu nje mogla utvrditi visina navedenih prava. Navedena je procjena prikazana u narednoj tabeli.

Godina	Projicirana stopa rasta prosječne plate	Visina prosječne plate u Federaciji u KM	6% prosječne plate u KM	8% prosječne plate u KM	30% prosječne plate u KM
2021.	3,2	987	59,22	78,96	296,10
2022.	3,2	1.019	61,14	81,52	305,70
2023.	3,2	1.052	63,12	84,16	315,60
2024.	3,2	1.086	65,16	86,88	325,80

Imajući u vidu prethodno navedene procjene, u narednom se tabelarnom prikazu nalazi pregled ukupnih novčanih izdvajanja za period trogodišnjeg implementiranja Zakona o materijalnoj podršci porodicama s djecom u Federaciji BiH. Važno je naglasiti da prva godina implementiranja Zakona ne zahtijeva nikakva dodatna izdvajanja s obzirom da je početak njegove primjene predviđen tek nakon perioda od godinu dana od dana njegovog stupanja na snagu. Osim toga, za Operativni cilj 3. 2. koji se odnosi na unapređenje tehničkih i materijalnih uslova rada lokalnih službi za socijalnu zaštitu u Federaciji nisu prikazana potrebna finansijska izdvajanja, budući da svaki od nadležnih organa treba za sebe sačiniti analizu uslova u kojima funkcioniše, sačiniti zapisnik kojim će konstatovati nedostatke, procijeniti potrebe i predložiti program aktivnosti za otklanjanje nedostataka s procjenom potrebnih sredstava za ispunjavanje uslova. U skladu s navedenim, u budžetima neće biti potrebno obezbjediti dodatna budžetska sredstva za sačinjavanje ove analize s obzirom da nisu predviđene nikakve posebne naknade. Na osnovu utvrđenih nedostataka i procjene finansijskih sredstava svaki od nadležnih organa bi u svojim budžetima planiralo odgovarajuća sredstva potrebna za otklanjanje utvrđenih nedostataka pri čemu bi se razlika nedostajućih sredstava mogla pokriti kroz donatorska sredstva.

SPECIFIČNI CILJ 1: USKLADITI PRAVNI OKVIR U OBLASTI ZAŠTITE PORODICA S DJECOM U FEDERACIJI				
Naziv operativnog cilja i preferentne opcije	Prva godina implementacije Zakona u KM	Druga godina implementacije Zakona u KM	Treća godina implementacije Zakona u KM	Izvori finansiranja
1. 1. Uskladiti vrste prava u Federaciji: Utvrditi minimum osnovnih prava iz oblasti zaštite porodica s djecom u Federaciji (pravo na dječji dodatak i pravo na novčanu pomoć nezaposlenoj porodilji)	Ne zahtijeva dodatna finansijska sredstva	Ne zahtijeva dodatna finansijska sredstva	Ne zahtijeva dodatna finansijska sredstva	-
1. 2. Uskladiti uslove u postupku rješavanja zahtjeva za ostvarivanje prava: Definirati jedinstvene uslove za pravo na dječji dodatak i pravo na novčanu pomoć nezaposlenim porodicama	Ne zahtijeva dodatna finansijska sredstva	Ne zahtijeva dodatna finansijska sredstva	Ne zahtijeva dodatna finansijska sredstva	-
1. 3. Reintegrirati finansiranje	Ne zahtijeva	Ne zahtijeva	Ne zahtijeva	Budžeti kantona

prava zaposlenih porodilja u sistem naknada po osnovu prava iz radnih odnosa: Reintegriranje prava na naknadu zaposlenoj porodilji u sistem prava iz radnog odnosa i zdravstvenog osiguranja	dodatna finansijska sredstva	dodatna finansijska sredstva	dodatna finansijska sredstva	
SPECIFIČNI CILJ 2: USPOSTAVITI PRAVIČAN SISTEM OBRAČUNAVANJA DAVANJA U FEDERACIJI				
2. 1. Izjednačiti osnovice i utvrditi jedinstvene procenete za obračun davanja iz oblasti zaštite porodica s djecom u Federaciji: Utvrditi jedinstvenu osnovicu i procent za obračun naknade za pravo na dječji dodatak i pravo na novčanu pomoć nezaposlenim porodiljama	-	65.306.224,32	66.971.448,00	Budžet Federacije
	-	8.006.140,80	8.163.244,80	Budžeti kantona
SPECIFIČNI CILJ 3: UNAPRIJEDITI KADROVSKE KAPACITETE I USLOVE RADA ORGANA NADLEŽNIH ZA PROVOĐENJE PROPISA IZ OBLASTI SOCIJALNE I DJEČJE ZAŠTITE				
3. 1. Ojačati kadrovske kapacitete organa i ustanova nadležnih za sprovođenje propisa iz oblasti socijalne i dječje zaštite: Izvršiti upošljavanje dva nova izvršitelja u Federalnom ministarstvu rada i socijalne politike	-	48.000,00	48.000,00	Budžet Federacije
3. 2. Unaprijediti tehničke i materijalne uslove rada lokalnih službi za socijalnu zaštitu u Federaciji: Postepeno i sistemsko unapređenje tehničkih i materijalnih uslova rada lokalnih službi za socijalnu zaštitu u Federaciji	-	-	-	-
3. 3. Vršiti periodičnu obuku i stručno usavršavanje (o primjeni zakonodavstva i pružanju informacija korisnicima)	-	10.780,00	10.780,00	Donatorska sredstva
SPECIFIČNI CILJ 4: USPOSTAVITI I ODRŽAVATI SISTEMSKU SARADNJU I KOORDINACIJU IZMEĐU KLJUČNIH AKTERA				
4. 1. Uspostaviti mehanizam za praćenje, evaluaciju i izvještavanje o stanju u oblasti zaštite porodica s djecom u Federaciji	Ne zahtijeva dodatna finansijska sredstva	Ne zahtijeva dodatna finansijska sredstva	Ne zahtijeva dodatna finansijska sredstva	-
4. 2. Uspostaviti i održavati centralnu bazu podataka o korisnicima u Federaciji	Ne zahtijeva dodatna finansijska sredstva	Ne zahtijeva dodatna finansijska sredstva	Ne zahtijeva dodatna finansijska sredstva	-

VII. KONSULTACIJE I JAVNE RASPRAVE

U skladu sa zaduženjima s 1. redovne sjednice Predstavničkog doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine od 28. februara 2019. godine i nastavka 5. sjednice Doma naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine od 27. februara 2020. godine, Federalno ministarstvo rada i socijalne politike je u periodu od 01. jula do 28. septembra 2020. godine provelo proces javne rasprave o Nacrtu Zakona o podršci porodicama s djecom u Federaciji Bosne i Hercegovine u trajanju od 90 dana. U

navedenom je periodu predmetni Zakon bio dostupan na zvaničnoj web stranici Ministarstva (www.fmrsp.gov.ba) s pratećim Obrascem za dostavljanje pisanih komentara, primjedbi, prijedloga i sugestija na predloženi propis putem kojega je bilo moguće uključivanje zainteresovane javnosti u proces izrade što kvalitetnijeg prijedloga Zakona. Osim navedenog, održane su i otvorene javne rasprave na nekoliko lokacija u Federaciji BiH prema sljedećem rasporedu:

- **Prva javna rasprava** održana je 21. septembra 2020. godine u Sarajevu u Velikoj sali Parlamenta Federacije BiH (Hamdije Kreševljakovića 3) s početkom u 10.00 h;
- **Druga javna rasprava** održana je 22. septembra 2020. godine u Mostaru u Gradskoj vijećnici (Hrvatskih branitelja 2 – između Gimnazije i Doma zdravlja) s početkom u 11.00 h;
- **Treća javna rasprava** održana je 23. septembra 2020. godine u Tuzli u sali Skupštine Tuzlanskog kantona (BKC – Mije Keroševića Guje 3) s početkom u 13.00 h;
- **Četvrta javna rasprava** održana je 24. septembra 2020. godine u Zenici u sali Skupštine Zeničko-dobojskog kantona (Kučukovića 2) s početkom u 10.00 h i
- **Peta javna rasprava** održana je 25. septembra 2020. godine u Bihaću u sali Skupštine Unsko-sanskog kantona (Alije Đerzeleza b.b.) s početkom u 10.00 h.

Nadalje, u skladu sa zaduženjem s nastavka 5. sjednice Doma naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine od 27. februara 2020. godine, Stručna služba Doma naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine je Nacrt Zakona o podršci porodicama s djecom u Federaciji Bosne i Hercegovine dostavila kantonalnim skupštinama s ciljem pribavljanja njihovih mišljenja. Slijedom navedenog, na predmetni su se Zakon očitovale sljedeće kantonalne institucije:

- **Skupština Unsko-sanskog kantona** – Akt broj: 01/1-49-6-124-3/20 od 08. maja 2020. godine;
- **Vlada Unsko-sanskog kantona** – Zaključak broj: 03-017-1679/2020 od 30. aprila 2020. godine;
- **Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne politike Unsko-sanskog kantona** – Mišljenje broj: 09-02-3522-20 od 22. aprila 2020. godine;
- **Skupština Bosansko-podrinjskog kantona** – Zaključak broj: 01-02-299/20 od 19. maja 2020. godine;
- **Vlada Bosansko-podrinjskog kantona** – Zaključak broj: 03-02-807/20 od 06. maja 2020. godine;
- **Ministarstvo za socijalnu politiku, zdravstvo, raseljena lica i izbjeglice Bosansko-podrinjskog kantona** – Mišljenje broj: 08-02-596-2/20 od 30. aprila 2020. godine;
- **Skupština Kantona Sarajevo** – Odluka broj: 01-04-13018/20 od 19. maja 2020. godine;
- **Ministarstvo za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice Kantona Sarajevo** – Mišljenje broj: 13-04/2-02-9057/20 od 15. aprila 2020. godine;
- **Skupština Zeničko-dobojskog kantona** – Zaključak broj: 01-02-8548/20 od 02. juna 2020. godine;

- **Vlada Zeničko-dobojskog kantona** – Zaključak broj: 02-02-6329/20 od 08. maja 2020. godine;
- **Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i izbjeglice Zeničko-dobojskog kantona** – Mišljenje broj: 09-02-3925-3/20 od 23. aprila 2020. godine;
- **Skupština Tuzlanskog kantona** – Zaključak broj: 01-02-174-5/20 od 17. juna 2020. godine;
- **Vlada Tuzlanskog kantona** – Zaključak broj: 02/1-02-8242-1/20 od 27. maja 2020. godine;
- **Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i povratak Tuzlanskog kantona** – Mišljenje (bez broja i datuma);
- **Komisija za jednakopravnost spolova Skupštine Tuzlanskog kantona** – Izveštaj broj: 02-02-174-4/20 od 16. juna 2020. godine;
- **Skupština Posavskog kantona** – Zaključak broj: 01-02-25-4/20 od 23. juna 2020. godine;
- **Ministarstvo zdravstva i socijalne politike Posavskog kantona** – Mišljenje broj: 07-31-144-1/20 od 23. marta 2020. godine.

Osim što je prilikom pripreme Prijedloga Zakona o materijalnoj podršci porodicama s djecom u Federaciji Bosne i Hercegovine imalo u vidu primjedbe, prijedloge i sugestije iznesene na sjednicama oba doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, kao i stavove i mišljenja nadležnih kantonalnih institucija, Ministarstvo je razmotrilo i sve konkretne komentare i prijedloge dostavljene tokom trajanja javne rasprave. S tim u vezi, značajno je naglasiti da su mnogi od njih predstavljali podršku većini ponuđenih rješenja s izuzetkom pojedinih odredbi koje su se ponajviše odnosile na uslove za ostvarivanje predviđenih prava, obuhvat korisnika te visinu planiranih izdvajanja. Sve primjedbe koje su iznesene na javnim javnim raspravama ili na drugi način dostavljene Ministarstvu sublimirane su i prikazane u posebnom tabelarnom prikazu koji je sastavni dio Zakona. Nadalje, na osnovu konsultativnog procesa, te izmjena koje su uslijedile kao rezultat navedenih prijedloga i mišljenja, izrađen je Prijedlog Zakona o materijalnoj podršci porodicama s djecom u Federaciji Bosne i Hercegovine koji je aktom broj: 05-02/1-334/18 od 13. jula 2021. godine dostavljen na mišljenje nadležnim kantonalnim ministarstvima. Slijedom navedenog, u narednoj se tabeli nalazi prikaz pristiglih mišljenja od strane navedenih institucija, te stav Predlagača u vezi istih.

Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne politike Unsko-sanskog kantona, akt broj: 09-02-7602-2/21 od 26. jula 2021. godine	
Sadržaj mišljenja/prijedloga/komentara	Stav Predlagača Zakona
<p>Prijedlog: Dopuniti tačku g) člana 4. Zakona tako da glasi: "Zajedničko domaćinstvo je ekonomska zajednica jedne ili više porodica koje zajedno stanuju na istoj adresi prebivališta u stambenom prostoru i u kojoj se zajednički stiču i troše novčana i druga materijalna sredstva, stečena radom i korištenjem zajedničkih materijalnih dobara".</p> <p>Obrazloženje: Imajući u vidu da se ova odredba najčešće dokazuje kućnom listom, koja se ishoduje isključivo na osnovu izjave podnosioca zahtjeva za izdavanje, potrebno je sagledati mogućnosti drugačijeg dokazivanja ove ekonomske zajednice, a sve u cilju sprečavanja zloupotreba koje se evidentno događaju na terenu.</p>	<p>Prijedlog je prihvaćen, te je predmetna odredba dopunjena na predloženi način.</p>
<p>Prijedlog: Preformulisati član 46. Zakona tako da glasi: "Naknada plate porodilji za vrijeme dok odsustvuje s posla radi trudnoće, porođaja i njege djeteta će se nastaviti isplaćivati u skladu s kantonalnim propisima iz oblasti socijalne i dječje zaštite do donošenja posebnog propisa u</p>	<p>Prijedlog je prihvaćen, te je predmetna odredba preformulisana na predloženi način.</p>

<p>skladu s odredbama Zakona o radu, kojim će se ovo pravo reintegrirati u sistem prava iz radnog odnosa i socijalnog osiguranja, a najkasnije do tri godine od dana stupanja na snagu ovog zakona”.</p> <p>Obrazloženje: Uz uvažavanje činjenice da je neophodno donijeti novi propis, Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne politike Unsko-sanskog kantona smatra da je rok iz člana 46. predug, posebno ako se ima na umu da je početak primjene Zakona odgođen na period od godinu dana od dana njegovog stupanja na snagu zbog čega se period integriranja u sistem prava iz radnog odnosa produžuje na četiri godine.</p>	
<p>Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i povratak Tuzlanskog kantona, akt broj: 09/1-02-014906/21 od 27. jula 2021. godine</p>	
<p>Sadržaj mišljenja/prijedloga/komentara</p>	<p>Stav Predlagača Zakona</p>
<p>Mišljenje: Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i povratak Tuzlanskog kantona je razmotrilo prijedlog Zakona o materijalnoj podršci porodicama s djecom u Federaciji Bosne i Hercegovine, te se izjašnjava da isti podržava uz određene primjedbe i prijedloge. Prijedlogom Zakona o materijalnoj podršci porodicama s djecom se znatno umanjuju vrste prava, visina prava, predviđeni su strožiji uslovi za ostvarivanje istih što će se odraziti na korisnike u Tuzlanskom kantonu koji, po važećim zakonima, u odnosu na neke kantone, imaju više vrsta prava, korisnika i veća davanja po osnovu istih. Međutim, s druge strane Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i povratak Tuzlanskog kantona smatra da je usvajanje Zakona o materijalnoj podršci porodicama s djecom u ponuđenoj verziji od velikog značaja iz razloga što se, prije svega, eliminira diskriminacija po osnovu prebivališta korisnika koja postoji između kantona u pogledu mogućnosti uživanja prava, uslova za njegovo ostvarivanje kao i visine priznatog prava, odnosno zbog činjenice da se na jedinstven način regulišu pitanja materijalnih prava podrške porodicama s djecom i ostvarivanje istih pod jednakim uslovima na području cijele Federacije Bosne i Hercegovine.</p>	<p>Predlagač je primio na znanje predmetno mišljenje, te je razmotrio iznesene prijedloge.</p>
<p>Prijedlog: U članu 10. stav (3) riječ “utvrđuju” zamijeniti riječima “mogu utvrditi”.</p> <p>Obrazloženje: Takvom bi se formulacijom izbjeglo nametanje obaveze kantonima da utvrđuju druga dodatna prava upravo iz razloga, kako je navedeno u stavu predlagača, uvažavanja različitih potreba i mogućnosti pojedinih kantona.</p>	<p>Prijedlog nije prihvaćen iz razloga što utvrđivanje dodatnih ili izvedenih prava ipak jest određena obaveza koju kantoni ispunjavaju u skladu sa svojim specifičnim potrebama i raspoloživim mogućnostima.</p>
<p>Prijedlog: U članu 13. stav (1) potrebno je dodati novu tačku c) koja glasi: “nije stekao potomstvo”.</p> <p>Komentar: Iako je ova tačka bila u nacrtu Zakona brisana je bez datog obrazloženja. Realno je moguće da lice mlađe od 18 godina, koje je prema propisima djeteta, rodi dijete, te se postavlja pitanje trebaju li i majka i dijete ostvarivati pravo na dječji dodatak?</p>	<p>Prijedlog nije prihvaćen iz razloga što je Predlagač ocijenio da bračni ili radni status djeteta ne bi trebali igrati nikakvu ulogu u ostvarivanju prava na dječji dodatak imajući u vidu socijalni karakter ovoga prava, odnosno osnovnu intenciju da se kroz njegovo priznanje i isplaćivanje ublaže posljedice siromaštva kojemu u još većoj mjeri može biti izložena malodobna majka i njezino dijete. Iz tog je razloga eliminiran kriterij stečenog potomstva koji je postojao u prethodnoj verziji Zakona.</p>
<p>Prijedlog: U članu 14. stav (2) tačka c) neophodno je precizirati, odnosno decidno propisati oboljenja na osnovu kojih se može ostvariti uvećani dječji dodatak, te u oboljenja uvrstiti celijakiju.</p> <p>Obrazloženje: Precizno propisivanje oboljenja je potrebno iz razloga što zaposlenici u prvostepenim organima koji vode postupak, nisu kompetentni niti stručni da znaju koja oboljenja spadaju u npr. sistemske autoimune bolesti ili progresivna mišićna oboljenja ili druge bolesti koje se smatraju bolestima većeg socijalno-medicinskog značenja. Što se tiče celijakije navodi se da je jedini lijek za to doživotno oboljenje specijalna hrana koja iziskuje velike mjesečne troškove.</p>	<p>Prijedlog nije prihvaćen iz razloga što bi nabrojane oboljenja na osnovu kojih se može ostvariti pravo na uvećani dječji dodatak nepotrebno opteretilo Zakon. Međutim, uvažavajući činjenicu da je centrima za socijalni rad, odnosno opštinskim službama socijalne zaštite potrebno dati jasnu uputu o postupanju, Ministarstvo će prilikom izrade podzakonskih provedbenih akata voditi računa da, u konsultacijama s nadležnim zdravstvenim institucijama, jasno definiše koja sve oboljenja ulaze u kategoriju bolesti većeg socijalno-medicinskog značaja. Što se tiče prijedloga da se među pobrojana oboljenja uvrsti i celijakija, napominje se da je riječ o bolesti iz kategorije sistemskih autoimunih bolesti koja je već navedena u predmetnom članu.</p>

<p>Prijedlog: U članu 28. stav (1) riječi “donosi rješenje” zamijeniti riječima “pismeno obavještava korisnika ostavljajući mu rok za povrat sredstava” (ili na neki drugi način).</p> <p>Obrazloženje: Donošenjem rješenja o povratu sredstava omogućava se novi upravni postupak i novi upravni spor, koji je bespotreban budući da se povrat sredstava vrši u parničnom postupku na već propisan način u stavu (2) istog člana.</p>	<p>Prijedlog prihvaćen, te je predmetna odredba formulirana na sljedeći način: “(1) Korisnik za kojega nadležni prvostepeni ili drugostepeni organ utvrdi da su mu isplaćena sredstva na koja nije imao pravo po ovom zakonu ili mu nisu pripadala u tom obimu, dužan je vratiti primljeni iznos, odnosno razliku između primljenog i stvarno pripadajućeg iznosa. (2) Ukoliko korisnik ne vrati iznos iz stava (1) ovoga člana u roku koji pismenom obavijesti o obavezi povrata sredstava odredi nadležni prvostepeni ili drugostepeni organ, postupak povrata kod nadležnog suda pokreće Ministarstvo, ukoliko je u pitanju povrat sredstava za dječji dodatak, odnosno kantonalno ministarstvo nadležno za oblast socijalne i dječje zaštite, ukoliko je u pitanju povrat sredstava za novčanu pomoć nezaposlenoj porodilji, a putem nadležnog federalnog, odnosno kantonalnog pravobranilaštva”.</p>
<p>Prijedlog: Član 46. izmijeniti u potpunosti tako da isti glasi: “Naknada plate porodilji dok odsustvuje s posla radi trudnoće, porođaja i njege djeteta će se do dana početka primjene ovog zakona nastaviti isplaćivati u skladu s propisima iz oblasti socijalne i dječje zaštite do kada će se ista regulisati propisima iz oblasti zdravstvenog osiguranja”. Alternativa navedenom prijedlogu je da se u članu 46. Zakona riječ “tri” zamijeni riječju “jedne” kako bi se roku od jedne godine donijeli propisi kojima pripada predmetno pravo.</p> <p>Obrazloženje: Budući da je pravo zaposlene žene na naknadu plate za vrijeme porodiljskog odsustva, kako je to utvrđeno Zakonom o radu Federacije BiH, pravo iz radnog odnosa, te da takve žene nisu lica u stanju socijalne potrebe, razumljivo je da ne pripadaju resoru socijalne zaštite i zaštite porodica s djecom, nego se njihova prava trebaju regulisati kao i sva druga prava iz oblasti radnih odnosa. Stoga je nejasno zašto je izmijenjena ova odredba u odnosu na Nacrt Zakona, posebno iz razloga što primjena ovog Zakona teče 12 mjeseci od dana njegovog stupanja na snagu, što je sasvim dovoljno vremena da se izmijene i urede propisi iz zdravstvenog osiguranja kojima se reguliše refundacija bolovanja i odsustva iz radnog odnosa, čime zaposlene žene-porodilje ne bi bile u riziku da ostanu bez regulisanog predmetnog prava.</p>	<p>Prijedlog nije prihvaćen iz razloga što je Predlagač ocijenio da se predmetnom normom jasno ukazuje na prirodu problema koji postoji u pogledu zaposlenih porodilja, kao i smjer u kojemu taj problem treba rješavati pri čemu je izbjegnut rizik prejudiciranja konkretnih rješenja, te je ostavljena mogućnost da se kroz izradu posebnog propisa izabere najbolja i najprimjerenija opcija za njegovo rješavanje.</p>
<p>Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i izbjeglice Zeničko-dobojskog kantona, akt broj: 09-02-10041-1/21 od 02. avgusta 2021. godine</p>	
<p>Sadržaj mišljenja/prijedloga/komentara</p>	<p>Stav Predlagača Zakona</p>
<p>Mišljenje: Uzimajući u obzir da predloženi tekst Zakona predviđa podršku porodicama s djecom pod jednakim uslovima na nivou cijele Federacije Bosne i Hercegovine, Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i izbjeglice Zeničko-dobojskog kantona daje podršku donošenju ovog zakona.</p>	<p>Predlagač je primio na znanje predmetno mišljenje, te je razmotrio iznesene prijedloge.</p>
<p>Prijedlog: Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i izbjeglice Zeničko-dobojskog kantona smatra da bi, prema ranijim sugestijama koje su dostavljene uz Nacrt Zakona o podršci porodicama s djecom, viša dobna granica (do 26. godine) prema kojoj se lice smatra djetetom bila cjelovitije zakonsko rješenje u ovom momentu s obzirom da zaštita redovnih đaka i studenata kroz pravo na školarinu i stipendiju u Zeničko-dobojskom kantonu nije utvrđena.</p>	<p>Prijedlog nije prihvaćen iz razloga što isti pretpostavlja odstupanje od Konvencije Ujedinjenih naroda o pravima djeteta prema kojoj se djetetom “označava svaku osobu mlađu od 18 godina, osim ako se zakonom koji se primjenjuje na dijete granica punoljetnosti ne odredi ranije”. Osim toga, zaštitu redovnih đaka i studenata prikladnije bi bilo vezivati uz pravo na školarine i stipendije đacima i studentima koje je, kao takvo, već prepoznato u postojećem sistemu socijalne i dječje zaštite.</p>
<p>Prijedlog: U članu 49. predloženog Zakona potrebno je skratiti period početka primjene Zakona s 12 na šest mjeseci.</p>	<p>Prijedlog nije prihvaćen iz razloga što je do početka primjene Zakona potrebno preduzeti čitav niz različitih predradnji kako bi se početak njegove implementacije mogao odvijati bez zastoja i problema. S tim u vezi, potrebno je donijeti nekoliko podzakonskih akata, uskladiti kantonalne propise, konfigurirati i testirati elektronsku bazu podataka, isplanirati i obezbijediti potrebna budžetska sredstva i slično.</p>
<p>Ministarstvo rada, zdravstva, socijalne zaštite i prognanih Kantona 10, Mišljenje broj: 09-01-02-6/21 od 22. septembra 2021. godine</p>	
<p>Sadržaj mišljenja/prijedloga/komentara</p>	<p>Stav Predlagača Zakona</p>
<p>Mišljenje: Ministarstvo rada, zdravstva, socijalne zaštite i prognanih Kantona 10 ističe da je bilo aktivni učesnik u postupku donošenja ovoga zakona na federalnom nivou, te</p>	<p>Predlagač je primio na znanje predmetno mišljenje koje nije zahtijevalo dalje intervencije u propisu.</p>

<p>naglašava da je, kako se obezbjedila zaštita i podrška porodicama s djecom, nužna saradnja svih nivoa vlasti u Federaciji koja će rezultirati jedinstvenim zakonskim rješenjima i socijalnim pravima na području Federacije. Na koncu, ovo Ministarstvo konstatuje da je razmotrilo tekst Prijedloga Zakona o materijalnoj podršci porodicama s djecom u Federaciji Bosne i Hercegovine, te na isti daje pozitivno mišljenje.</p>	
<p>Vlada Srednjobosanskog kantona, Zaključak broj: 01-04.1-5787/21-4 od 19. avgusta 2021. godine, dostavljen aktom Ministarstva zdravstva i socijalne politike Srednjobosanskog kantona, broj: 08-02-5498/21 od 23. avgusta 2021. godine</p>	
<p>Sadržaj mišljenja/prijedloga/komentara</p>	<p>Stav Predlagača Zakona</p>
<p>Mišljenje: Vlada Srednjobosanskog kantona daje pozitivno mišljenje na tekst Prijedloga zakona o materijalnoj podršci porodicama s djecom u Federaciji Bosne i Hercegovine uz nekoliko sugestija.</p>	<p>Predlagač je primio na znanje predmetno mišljenje, te je razmotrio iznesene prijedloge.</p>
<p>Prijedlog: U članu 18. Prijedloga Zakona potrebno je ugraditi dodatnu odredbu kojom će se definisati potrebna dokumentacija na osnovu koje će se utvrđivati pravo na novčanu pomoć nezaposlenoj porodilji, odnosno koju dokumentaciju porodilja treba dostaviti centru za socijalni rad kao dokaz o njenom statusu i o visini ukupnih mjesečnih prihoda u njenom domaćinstvu, odnosno koji se prihodi zbrajaju u ukupne mjesečne prihode domaćinstva.</p>	<p>Prijedlog nije prihvaćen iz razloga što bi nabiranje dokumentacije potrebne za dokazivanje ispunjenosti uslova za ostvarivanje predmetnih prava nepotrebno opteretilo Zakon. Međutim, uvažavajući činjenicu da je centrima za socijalni rad, odnosno opštinskim službama socijalne zaštite potrebno dati jasnu uputu o postupanju, Ministarstvo će prilikom izrade podzakonskih provedbenih akata voditi računa da jasno definiše dokumentaciju koju će biti potrebno priložiti uz zahtjev za ostvarivanje prava po ovom zakonu.</p>
<p>Prijedlog: Član 46. treba brisati.</p> <p>Obrazloženje: Članom 46. zadržalo bi se i dalje pravo na ostvarivanje novčane naknade za porodilje koje su u radnom odnosu iz sredstava kantonalnog budžeta. Kanton Središnja Bosna nema dovoljno sredstava da iz svog budžeta i dalje, kao i do sada, finansira naknade porodiljama iz radnog odnosa dok su odsutne s posla, kao i porodiljama koje nisu u radnom odnosu, odnosno nezaposlenim porodiljama, a što tretira ovaj Prijedlog Zakona.</p>	<p>Prijedlog nije prihvaćen iz razloga što bi se na taj način porodilje u radnom odnosu dovelo u situaciju da u potpunosti izgube pravo na novčanu naknadu. Međutim, uvažavajući iznesene argumente, a posebice činjenicu da je izvor prava na novčanu naknadu radno-pravni status porodilje, a ne postojanje socijalne potrebe, Predlagač je predmetnim članom predvidio prijelazno rješenje, odnosno utvrdio rok unutar kojega je potrebno donijeti poseban propis u skladu s odredbama Zakona o radu, kojim će se ovo pravo reintegrirati u sistem prava iz radnog odnosa i socijalnog osiguranja, a najkasnije do tri godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.</p>
<p>Ministarstvo za socijalnu politiku, zdravstvo, raseljena lica i izbjeglice Bosansko-podrinjskog kantona, akt broj: 08-02-2079-1/21 od 24. avgusta 2021. godine</p>	
<p>Sadržaj mišljenja/prijedloga/komentara</p>	<p>Stav Predlagača Zakona</p>
<p>Mišljenje: S ciljem uspostavljanja efikasnijeg i koherentnijeg sistema zaštite porodica s djecom u Federaciji BiH, te uzimajući u obzir strateško i programsko opredjeljenje Vlade Federacije BiH da se na jedinstven način uskladi pravni okvir u oblasti zaštite porodica s djecom na području cijele Federacije BiH, što bi podrazumijevalo jednak pristup za sve građane Federacije BiH u ostvarivanju osnovnih prava iz sistema zaštite porodica s djecom, Ministarstvo za socijalnu politiku, zdravstvo, raseljena lica i izbjeglice Bosansko-podrinjskog kantona Goražde podržava donošenje Zakona o materijalnoj podršci porodicama s djecom na nivou Federacije BiH. Nadalje, u cilju poboljšanja teksta predmetnog Zakona, te ukazivanja na još uvijek nedovoljno definisane odredbe i predložena zakonska rješenja, Ministarstvo za socijalnu politiku, zdravstvo, raseljena lica i izbjeglice Bosansko-podrinjskog kantona Goražde daje nekoliko prijedloga i sugestija za izmjenu i dopunu pojedinih članova Prijedloga zakona.</p>	<p>Predlagač je primio na znanje predmetno mišljenje, te je razmotrio iznesene prijedloge.</p>
<p>Prijedlog: Član 11. Prijedloga Zakona izmijeniti na sljedeći način: "(1) Osnovica za utvrđivanje visine prava iz ovog zakona je prosječna isplaćena neto plata u Federaciji BiH ostvarena u prethodnoj kalendarskoj godini prema podacima Federalnog Zavoda za statistiku, pomnožena s odgovarajućim koeficijentom za obračun (u daljem tekstu: prosječna plata u Federaciji BiH). (2) Visina koeficijenta za obračun koja služi kao osnovica za utvrđivanje visine prava iz ovog zakona, utvrđuje Vlada Federacije BiH posebnom odlukom. (3) Na osnovu odluke iz stava 2. ovoga člana, federalni ministar rada i socijalne politike izdaje naredbu o visini mjesečnih novčanih iznosa za sve korisnike prava po ovom zakonu".</p>	<p>Uvažavajući iznesenu primjedbu i dati komentar, te razumijevajući intenciju da se očuva fiskalna stabilnost budžeta iz kojih će se vršiti isplata prava po ovom zakonu, prijedlog nije prihvaćen jer je ocijenjeno potrebnim obezbjediti postupni rast ove vrste novčanih davanja kako bi ista u određenoj mjeri mogla pratiti trend rasta troškova života. Praksa je, nažalost, pokazala da se u situacijama kada je ugrožena stabilnost budžeta mehanizam koeficijenata najčešće primjenjuje na socijalna davanja koja su ionako skromna i nedovoljna za zadovoljavanje osnovnih životnih potreba. S druge strane, ukoliko bi se uvođenje predmetnog koeficijenta u ovaj zakon ipak prihvatilo, onda bi trebalo jasno propisati način i uslove pod kojima se on može primjenjivati kako ne bi došlo do neopravdane</p>

<p>Obrazloženje: Razlog zbog kojeg bi trebalo uvrstiti model množenja prosječne plate u Federaciji BiH s odgovarajućim koeficijentom za obračun novčanih davanja po ovom zakonu, leži u tome da se na ovaj način obezbjeđuje fiskalna i finansijska stabilnost i održivost kako federalnog tako i kantonalnih budžeta, odnosno obezbjeđenje isplata novčanih davanja po ovom zakonu u skladu s planiranim i raspoloživim budžetskim sredstvima, odnosno obezbjeđenje isplate novčanih davanja po ovom zakonu u skladu s planiranim i raspoloživim budžetskim sredstvima, odnosno u skladu s ostvarivanjem tekućih prihoda. Ovakav pristup utvrđivanja osnovice nije nov niti nešto što je nepoznato. Naime, ovaj se pristup koristi i primjenjuje u nekoliko kantona, odnosno kantonalnih propisa koji regulišu oblast socijalne i dječje zaštite, kao i kod određivanja novčanih naknada korisnicima u drugim sistemima u Federaciji BiH, poput sistema boračko-invalidske zaštite, sistema zaštite civilnih žrtava rata, te mirovinsko-invalidskog osiguranja. Ukoliko bi se zadržalo prethodno rješenje i isključivo primijenila varijanta utvrđivanja osnovice samo na osnovu prosječne plate u Federaciji BiH ostvarene u prethodnoj kalendarskoj godini, kako je to predviđeno članom 11. Prijedloga zakona, bez množenja te osnovice s odgovarajućim koeficijentom za obračun, svim korisnicima prava po ovom zakonu visina novčanih naknada svake naredne budžetske godine bila bi određena u drugačijem obimu, budući da je prosječna plata promjenjive kategorije, te da ona uglavnom zadnjih nekoliko godina bilježi određeni trend rasta. To bi imalo za posljedicu potrebu obezbjeđenja dodatnih finansijskih sredstava u budžetima kantona i Federacije BiH svake naredne budžetske godine, što bi zasigurno dovelo do zastoja i problema u funkcionisanju sistema zaštite porodica s djecom, pogotovo imajući u vidu finansiranje i drugih prava iz sistema zaštite porodica s djecom koja će se i dalje finansirati s kantonalnog nivoa. Slično stajalište izneseno je i od strane predlagača Zakona u obrascu s objedinjenim pisanim prijedlozima i komentarima na predloženi propis (stav predlagača na prijedloge i komentare na član 18. i 19. Prijedloga Zakona). Stoga Ministarstvo za socijalnu politiku, zdravstvo, raseljena lica i izbjeglice Bosansko-podrinjskog kantona smatra opravdanim da se ovaj mehanizam, tj. množenje osnovice s koeficijentom za obračun, ugradi u predmetni Prijedlog Zakona.</p>	<p>upotrebe ovoga mehanizma na štetu korisnika za koje je već procijenjeno da su u potrebi i da im treba pružiti ovaj vid podrške.</p>
<p>Prijedlog: Član 12. Zakona izmijeniti na sljedeći način: "Pravo na dječji dodatak, pod uslovima propisanim ovim zakonom, ostvaruje dijete do navršanih 18 godina života, a ukoliko je na redovnom školovanju u srednjoj školi do kraja tog školovanja, a najduže do zakonom propisanog roka za to školovanje".</p> <p>Obrazloženje: Ministarstvo za socijalnu politiku, zdravstvo, raseljena lica i izbjeglice Bosansko-podrinjskog kantona smatra da predloženo zakonsko rješenje u Prijedlogu zakona ima elementa diskriminacije djece koja iz objektivnih razloga nisu u mogućnosti završiti svoje redovno školovanje do navršanih 18 godina života jer su se, primjera radi, kasnije uključili u obrazovni proces uslijed bolesti, invaliditeta, zanemarivanja, povratka po osnovu readmisije iz trećih zemalja ili nekih drugih objektivnih razloga.</p>	<p>Prijedlog nije prihvaćen iz razloga što isti pretpostavlja odstupanje od Konvencije Ujedinjenih naroda o pravima djeteta prema kojoj se djetetom "označava svaku osobu mlađu od 18 godina, osim ako se zakonom koji se primjenjuje na dijete granica punoljetnosti ne odredi ranije". Osim toga, zaštitu redovnih đaka i studenata, uključujući i one koji iz objektivnih razloga nisu bili u mogućnosti završiti svoje redovno školovanje do 18. godine, prikladnije bi bilo vezivati uz pravo na školarine i stipendije đacima i studentima koje je, kao takvo, već prepoznato u postojećem sistemu socijalne i dječje zaštite.</p>
<p>Prijedlog: U članu 46. riječ "tri" zamijeniti riječju "jedne".</p> <p>Obrazloženje: Ministarstvo za socijalnu politiku, zdravstvo, raseljena lica i izbjeglice Bosansko-podrinjskog kantona smatra da je predloženi rok od tri godine, unutar kojega bi predmetno pravo trebalo biti regulisano posebnim propisom, odnosno regulisano kroz sistem radnog zakonodavstva i socijalnog osiguranja, neopravdano dug rok. Određivanje dužine roka je veoma važno za kantonalni nivo imajući u vidu da će se predmetno pravo i dalje nastaviti finansirati iz kantonalnih budžeta sve do momenta dok se ovo pravo ne reguliše propisima iz oblasti socijalnog osiguranja. Kada je u pitanju ova problematika, odnosno izmiještanje prava iz jednog propisa u drugi, iskustva iz ranijih godina govore da ovi procesi nisu nimalo lagani s obzirom na različita stajališta sektora zdravstva i socijalne zaštite po ovom pitanju, te da</p>	<p>Prijedlog je djelimično prihvaćen na način da je član 46. Zakona preformulisano tako da glasi: "Naknada plate porodilji za vrijeme dok odsustvuje s posla radi trudnoće, porođaja i njege djeteta će se nastaviti isplaćivati u skladu s kantonalnim propisima iz oblasti socijalne i dječje zaštite do donošenja posebnog propisa u skladu s odredbama Zakona o radu, kojim će se ovo pravo reintegrirati u sistem prava iz radnog odnosa i socijalnog osiguranja, a najkasnije do tri godine od dana stupanja na snagu ovog zakona".</p>

isti traju veoma dugo. S obzirom na navedeno, predlaže se da se rok za donošenje posebnog propisa iz oblasti radnog zakonodavstva i zdravstvenog osiguranja smanji s tri na jednu godinu.	
Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne zaštite Hercegovačko-neretvanskog kantona, akt broj: 06-04-31-1427/21 od 01. septembra 2021. godine	
Sadržaj mišljenja/prijedloga/komentara	Stav Predlagača Zakona
Mišljenje: Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne zaštite Hercegovačko-neretvanskog kantona je razmotrilo tekst Prijedloga zakona o materijalnoj podršci porodicama s djecom u Federaciji Bosne i Hercegovine i na isti nema primjedbi, prijedloga i sugestija. Iz navedenih se razloga daje pozitivno mišljenje na prijedlog Zakona o materijalnoj podršci porodicama s djecom u Federaciji Bosne i Hercegovine.	Predlagač je primio na znanje predmetno mišljenje koje nije zahtijevalo dalje intervencije u propisu.
Ministarstvo za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice Kantona Sarajevo, akt broj: 13-02/1-31-28371/21 od 09. septembra 2021. godine	
Sadržaj mišljenja/prijedloga/komentara	Stav Predlagača Zakona
Mišljenje: Prateći stanje u oblasti socijalne zaštite, u okviru započete reforme sistema socijalne politike, odnosno njenog zakonskog okvira, zbog važnosti navedene problematike Ministarstvo za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice Kantona Sarajevo podržava obezbjeđenje jedinstvenih zakonskih rješenja koja će, na načelima socijalne pravičnosti, omogućiti adekvatne pravne mehanizme zaštite i materijalne podrške porodicama s djecom na području cijele Federacije Bosne i Hercegovine. S tim u vezi, navedeno je Ministarstvo razmotrilo tekst Prijedloga zakona o materijalnoj podršci porodicama s djecom u Federaciji Bosne i Hercegovine, te podržava tekst Prijedloga Zakona o materijalnoj podršci porodicama s djecom u Federaciji Bosne i Hercegovine, s tim da ostaje kod ranije datog prijedloga na Nacrt ovog zakona, a koji se odnosi na regulisanje prava na dječiji dodatak za djecu koja su smještena u hraniteljske porodice, kao i za djecu koja su smještena u ustanove socijalne zaštite. Nadalje, ovo Ministarstvo cijeni značajnim da je u javnoj raspravi uvaženo ranije dato mišljenje Kantona Sarajevo na Nacrt zakona o podršci porodicama iz mjeseca aprila 2020. godine, osim naprijed navedenog prava na dodatak na djecu.	Predlagač je primio na znanje predmetno mišljenje, te je razmotrio izneseni prijedlog da se i djeci koja se nalaze na smještaju u hraniteljskim porodicama ili u ustanovama socijalne zaštite omogući pravo na dječji dodatak. S tim u vezi, treba naglasiti da ovaj prijedlog nije prihvaćen iz razloga što materijalna podrška porodicama s djecom, kako je ona definisana ovim zakonom, ima za cilj da se svoj djeci obezbijede približno jednaki materijalni uslovi za zdrav i pravilan psihofizički razvoj u porodici. Smještaj djece u hraniteljskim porodicama ili ustanovama socijalne zaštite pretpostavlja osiguranost neophodnih materijalnih preduslova za zadovoljavanje njihovih osnovnih potreba tako da, gledano u tom kontekstu, isplata dječjeg dodatka ovoj kategoriji ne bi ispunjavala svoju osnovnu svrhu.
Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne politike Posavskog kantona, akt broj: 07-31-360-2/21 od 15. septembra 2021. godine	
Sadržaj mišljenja/prijedloga/komentara	Stav Predlagača Zakona
Mišljenje: Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne politike Posavskog kantona izvještava da je razmotrilo i upoznao se sa sadržajem i potrebom za donošenjem navedenog federalnog zakona, te daje pozitivno mišljenje na prijedlog Zakona uz konstataciju da kao takav može ići u dalju proceduru donošenja.	Predlagač je primio na znanje predmetno mišljenje koje nije zahtijevalo dalje intervencije u propisu.
Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne zaštite Zapadno-hercegovačkog kantona, akt broj: 08-2-282-2/21 od 22. septembra 2021. godine	
Sadržaj mišljenja/prijedloga/komentara	Stav Predlagača Zakona
Mišljenje: Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne zaštite Zapadno-hercegovačkog kantona daje pozitivno mišljenje u svezi Prijedloga Zakona o materijalnoj podršci porodicama s djecom i podržava njegovo donošenje.	Predlagač je primio na znanje predmetno mišljenje koje nije zahtijevalo dalje intervencije u propisu.

VIII. ZAKLJUČAK

Relevantnost i opravdanost donošenja Zakona je neupitna, budući da se trenutnim neusklađenim, neefikasnim i neodrživim okvirom krajnje neadekvatno uređuje sistem zaštite porodica s djecom u Federaciji koji naročito karakteriziraju: neujednačenost pravnog okvira u oblasti zaštite porodica s djecom, razlike u sistemu obračunavanja davanja, ograničavajući kapaciteti i uslovi rada nadležnih organa za provođenje zakona, te nesistemska saradnja i koordinacija između ključnih aktera.

Stoga Zakon predstavlja odgovarajući pravni instrument pomoću kojega je jedino moguće realizirati osnovne ciljeve predloženog propisa i razvijati efikasan i održiv sistem podrške porodicama s djecom na cijelom prostoru Federacije.